

ש"פ קרח
גליון ג

קובץ משיח וגאולה

מספר הפאקס למשלוח הערות: 756-2919 (718)

או ע"פ הכתובת:

מערכת "יגדיל תורה" - 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.

מפתח

5	הכרזת "עד מתי".....
7	פרשה סתומה.....
8	בחזקת משיח.....
9	גואל ראשון הוא גואל אחרון.....
9	זהותו של משיח.....
12	יעקב לא מת.....
12	שלטי יחי בביהכ"נ.....
17	משיח שבדורינו.....
19	הכרזת יהי.....
19	התנצלות.....
20	לא מת משה.....
33	משיח מן החיים.....
39	ייחוס השבטים בידי מלך המשיח.....

הכרזת "עד מתי"

הרב יואל כהן
ה"חוזר" של הרבי

א. ב"קובץ משיח וגאולה" גליון ב' (ע' 23) מביא משיחת ב' ניסן תשמ"ח שבה מבאר ג' פרטים בתוכנה של הכרזת "יחי המלך". ושם (ע' 24) שהפרט השלישי בתוכנה של הכרזת "יחי המלך" הוא, אשר "יש בהכרזה זו גם התוכן דענין ההכתרה – "יחי המלך", שעי"ז פועלים ביאת דוד מלכא משיחא".

ומבאר שם (בנוגע פרט השלישי) וז"ל: "אין לפרש את ההכרזה הזאת כהכתרת מלך המשיח, כי במשיח לא שייך הכתרת העם, כי הוא יבחר ע"י הקב"ה בעצמו ולא ע"י העם. ומ"ש בהשיחה בנוגע "ענין ההכתרה" – מדייק, שלשון השיחה הוא "יש בהכרזה זו גם התוכן דענין ההכתרה", היינו הכרזת "יחי המלך" באופן כללי ובלתי מפורט".

ועפ"ז הוא מסיק בנוגע להכרזה "יחי אדוננו כו'" לפני ג' תמוז שנתפרשה אצל רבים כ"הכתרה", אשר "לא רק זו שאינה תואמת את האמור בשיחה הנ"ל, אלא אף נוגדת את האמור בשיחה הנ"ל, שאין שייכת הכתרת מלך המשיח כפשוטו כ"א "התוכן דענין ההכתרה" באופן כללי ובלתי מפורט, שיבוא ויתגלה מלך המשיח".

והנה, ההוכחה שלו על זה שבמשיח אין שייך הכתרה, הוא בשתיים: א) מצד הסברא מפני שמשיח יבחר ע"י הקב"ה בעצמו ולא ע"י העם. ב) מלשון השיחה "יש בהכרזה זו גם התוכן דענין ההכתרה" – רק התוכן דענין ההכתרה ולא הכתרה כפשוטה.

והנה בנוגע להוכחה הא', כבר דנו בזה בכו"כ קובצים, והביאו הוכחות לכאן ולכאן. ועכ"פ, אפילו באם הוכחה זו היא הוכחה חזקה שאין להפריכה בשום אופן, הרי סוף סוף ההוכחה היא רק מצד הסברא, וא"א לומר שהסברא ששייך הכתרה היא "נוגדת את האמור בשיחה". אמנם גם בנוגע ההוכחה מלשון השיחה "התוכן דענין ההכתרה" מסופקני אם הביטוי "נוגדת את האמור בשיחה הנ"ל שאין שייכת הכתרת מלך המשיח" הוא ביטוי נכון.

כי אף שמהלשון "התוכן דענין ההכתרה" מוכח שמדובר רק בה"תוכן" – הרי בהשיחה מדבר בנוגע להכרזה מסויימת, ובנוגע להכרזה זו אומר אשר יש בה (רק) "התוכן דענין ההכתרה", אבל אין מזה הוכחה בנוגע לגוף הענין (אם שייך הכתרה או לאו). ועכ"פ ביטוי כזה – "האמור בשיחה הנ"ל שאינה שייכת כו'", היינו שכך נאמר בהשיחה – צע"ג אם מתאים ביטוי כזה.

והנה, כל הנ"ל הוא לפי הפירוש בגליון הנ"ל דמ"ש בהשיחה "יש בהכרזה זו גם התוכן כו'" קאי על הכרזת "יחי המלך". אמנם, כשלומדים את השיחה בפשטות, מתעורר ספק גדול אם קאי על הכרזה זו.

ובכדי לעורר "ספק" הנ"ל, אין צורך אפילו לעיין בהשיחה בפנים, ומספיק לקרוא את המועתק מהשיחה בגליון הנ"ל גופא (ע' 24):

לאחרי שמבאר בהשיחה ע"ד הכרזת "יחי המלך", שתוכנה של הכרזה זו היא שכבר הגיע זמן דהקיצו ורננו כו', ממשך, וז"ל: "וזהו גם מה שמרעישים בעקבתא דמשיחא ע"ד הצורך להכריז "עד מתי" . . שנוסף על הדגשת הצפי", הבקשה והדרישה על הגאולה . . יש בהכרזה זו גם התוכן דענין ההכתרה – "יחי המלך", שע"ז פועלים ביאת דוד מלכא משיחא". עכלה"ק.

ולכאורה, כשלומדים השיחה בפשטות, מבינים, דמ"ש "יש בהכרזה זו גם התוכן כו'" קאי על הכרזת "עד מתי". ועפ"ז אין מקום להתפלפל בדיוק הלשון "התוכן דענין ההכתרה" – כי פשיטא שבהכרזה "עד מתי" אין בה אלא התוכן דענין ההכתרה.

ובאם יש לו איזו הוכחה ש"בהכרזה זו" קאי על הכרזת יחי המלך" – הרי (א) הוזקק לפרש את ההוכחה, (ב) מובן מעצמו שפירוש כזה (אפילו באם יש הוכחה על זה), הוא רחוק "קצת" מפירוש הפשוט. ובמילא, אין זה מתאים "כל כך" עם גודל ההתלהבות וכו' בנוגע הוצאת דברים מפשוטן (ראה גליון הנ"ל סוף ע' 29), ועם התפילה (ע' 33) אשר רק דבריו הק' של רבינו יהיו נר לרגלינו לעולם ועד.

פרשה סתומה

הרב יוסף אברהם הלוי העלער

חבר הברד"צ דשכונת קראון הייטס

ידוע שכמעט על כל גמרא וגמרא ישנה סתירה מגמרא אחרת, וע"ז באו רוב פירושי התוס' לתרץ סתירות אלו, וכ"ה בנוגע לריבוי הלכות בשו"ע, שהט"ז הש"ך והמ"א וכו' מתרצים הסתירות, וזולתם לא מצינו ידינו ורגלינו אפילו בשמעתתא אחת בגמ' ופוסקים.

וכ"ה גם בנוגע למאמרי הזוה"ק וכתבי האריז"ל אשר ישנם ע"ז כו"כ חיבורים, והקו"א שבסוף ספר התניא כל ענינו הוא "פלפול ועיון עמוק על מאמרי זהר וע"ח ופע"ח שנראים כסותרים זא"ז וברוח מבינתו מיישבם כל דיבור על אופניו" (לשון בני הגאון המחבר בהסכמה על ספר התניא), ובלעדי ספרים אלו לא ירים איש את ידיו ורגליו.

והנה בנוגע לחלק התורה בענין ביאת המשיח וכו', בתנ"ך ובחז"ל ושאר סה"ק, כתב הרמב"ם (הל' מלכים בפיי"ב הי"ב) "וכל אלו הדברים וכיו"ב לא ידע אדם איך יהי' עד שיהי', שדברים סתומים הם אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו אלא לפי הכרע הפסוקים, לפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו".

הרי לך דפרשה זו סתומה היא ותשאר סתומה עד ביאת הגואל, כי נגד כל פסוק או מאמר חז"ל וכתבי האריז"ל ומאמרי דא"ח ושיחות וכו', ישנם כו"כ סתירות ממקומות אחרים (מלבד שעצם המאמר או הפסוק וכו' אינו מובן האם הוא כפשוטו או משל ורמז וכו' וכו' כמש"כ הרמב"ם בה"א שם) ואין לנו ע"ז לא תוס' ולא ש"ך וט"ז ומ"א וכיו"ב, שיבארו ויבררו ויפרשו הענינים. ולכן אין להכריע ולהכריח שום דבר משום מקום (ועד כמה מוזר הדבר שאנשים שלא יסמכו על עצמם בהלכה פשוטה בשו"ע או"ח, נעשו פתאום לפוסקי הדור בענינים אלו).

בחזקת משיח

הרב יעקב ליב אלטיין

ראיתי בקובץ אהלי תורה גליון נה, כותב הריי"ק שי' (עמ' 4), שמ"ש בשיחת ש"פ משפטים תשנ"ב (סה"ש תשנ"ב עמ' 368) אודות פס"ד הרבנים ומורי הוראה בישראל אודות משיח, הכוונה לפס"ד כמה רבנים שהרבי הוא בחזקת המשיח.

ולפענ"ד אינו כן, דזהו לשון השיחה: "וכן הפס"ד של הרבנים ומורי הוראה בישראל שהגיע זמן הגאולה, "יעמוד מלך מבית דוד וכו' בחזקת שהוא משיח" ועד להמעמד ומצב ד"הרי זה משיח בודאי". עכ"ל.

וברור לכל איש ישר הולך שמדובר אודות "פס"ד של הרבנים ומורי-הוראה בישראל שהגיע זמן הגאולה", ומפרש מהו ענין הגאולה שהגיע זמנו להתקיים - "שיעמוד כו' בחזקת שהוא משיח, ועד להמעמד ומצב של משיח ודאי".

דאל"כ, אלא הפירוש הוא שכבר ישנו בפועל בחזקת משיח, אין להתיבות "ועד להמעמד ומצב של משיח בודאי" שום פירוש, דאיך אפ"ל שישנו משיח ודאי קודם בנין ביהמ"ק וקבוץ גלויות. ועכ"ל שכ"ז הוא פסק על מה שצריך להתקיים בעתיד, שיעמוד כו' עד למשיח ודאי.

אשר מזה נראה ברור, שמדובר בפסקי דינים שהרבי התחנן וביקש מהרבה רבנים שביקרו אצלו שיפסקו שהגיע זמן הגאולה כי כבר עשו תשובה כו', וכפי שהזכיר ריבוי פעמים בהתוועדויות אודות פסקי דינים אלו.

ובא בהמשך להמובא תיכף לפנ"ז בשיחה, אודות "פס"ד של כ"ק מו"ח אדמו"ר" שנשלמו מעשינו ועבודתינו כו', שזהו תוכן פסק דין זה דהרבנים.

ומ"ש בשיחת ש"פ שמות תשנ"ב בסופו "לאחרי וואס מ'האט שוין דעם מלך מבית דוד ... בחזקת שהוא משיח", הרי מלבד זאת שלא הזכיר שם פס"ד מרבנים, הרי העיקר ששם הוא חלק מה"יהי

רצון" שבתחילת הקטע, שיקויים הענין דמשיח ודאי לאחרי שיהי' כבר חזקת משיח. ואכמ"ל.

גואל ראשון הוא גואל אחרון

הרב מיכאל אהרן זעליגסאן

בהמשך למה שנדפס כבר בקובץ משיח וגאולה גליון ב, מצאתי להעיר איזה הערות (כדלקמן):

בהמשך למה שהזכיר רבינו שנשיא הדור הוא נשמת משיח (ובגליון ב' של משיח וגאולה נכללו הציונים לזה). יש להעיר ממ"ש גואל ראשון הוא גואל אחרון, והרבי דייק בזה היאך יתכן שהיאך יעלה בקנה אחד שזה יהי' מלך המשיח (שהוא מבית דוד) עם משה רבינו (משבט לוי)? אלא שנשמת משה רבינו יהי' בנשמת משיח וא"כ יצא נכון לשני הדיעות. ועפ"ז יש להוסיף גם ע"ד הרמז שאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, הוא משה רבינו שבדור.

זהותו של משיח

רבינו לימדנו בקשר לדוגמא דתשליך בשבת (שיחת ו' תשרי תש"ל), שמה שאין אומרים תשליך בשבת יש סברא לומר שזהו מצד גזירה שמא יעביר א' סידור וכדומה ברשות הרבים, ואח"כ - המשיך רבינו - שיש ענין עוד חזק מזה והוא שלא רק שיש חשש שמא יעביר וכו' כי אם שבפועל הי' מעשה של מכשול שא' עשה איזה מעשה (ורבינו הביא דוגמא מסיפור אצל כ"ק אדמו"ר מהורש"ב).

ועד"ז לימדנו רבינו שהאבן הבוחן לברר אם הענין הוא נכון או לא, הוא מה שרואים מה שנעשה בפועל, "אין למידין הלכה אלא ממעשה רב".

עוד ראינו בהנהגת רבינו: במשך השנים דיבר רבינו כמה שיחות באיזה נושא שיהי'.

אעפ"כ ראינו שכשהדברים באו בדפוס נשמטו איזה דיבורים או פתגמים וכיו"ב. בכמה פעמים, הנה טעם הדבר לזה הי' מפני הוראת

רבינו. כאן נשאלת שאלת תם: הרי רבינו אמר זה ובמעמד כו"כ עשירות מישראל, היאך יתכן שיצוה להשמיט זה אח"כ? האם מתחרט ח"ו על מה שאמר?! ההסבר שהי' ומתקבל בשכל הפשוט, שמה שדיבר הרבי ואכן במעמד כו"כ עשירות מישראל, אבל כשבא לדפוס ה"ז יוצא אז מרשות ליובאוויטש, לפעמים יוכל להיות יניקה לחיצונים ולכן בהזדמנויות כאלו הי' הרבי מורה להשמיט זה מהרשימות. וכמה דוגמאות יש בזה (לדוגמא - בש"פ וארא תשמ"ב. בש"פ שלח תשמ"ח. בש"פ בא תנש"א ועוד רבים הם שא"א לפרוטום).

א"כ נשאלת השאלה, לאיך גיסא: אז מהו ההסבר שהרבי אכן דיבר בזה ברבים? כמה טעמים יש בדבר (אם מצד המשכה בעולם דוגמת סיפור הרב המגיד שכשרצה להמשיך ענין מסויים בעולם הזכיר זה בדיבור או מצד קדושת המקום של הד' אמות וע"ד ההלכה שאין שבות במקדש, שאותם הדברים (תקיעת שופר ונטילת לולב ביו"ט שחל בשבת - דרושי ד"ה יו"ט שר"ה שחל בשבת וכו' או בכלל הל"ט מלאכות שנעשו במקדש בשבת - ראה סהמ"צ להצ"צ פט, א) הנה במדינה היו אסורים, משא"כ במקדש לא היו הגבלות וכו'), אבל לא מחשבותיו הק', מחשבותינו. ובפרט כשרבינו - נשאל ע"ד ההכרזה במדינה מסויימת, ענה רבינו בכת"ק שתלוי בכל מקום לפי אתר. והיינו שצריכים להתחשב עם כל מקום לפני ענינו.

כלפי מה הדברים אמורים? ענין התהלוכה הוא חביב במאוד מאוד אצל הרבי. בכל התוועדות דאחרון ש"פ וב' דחה"ש הי' רבינו מקדיש שיחה מיוחדת בעד ענין התהלוכה ולסימו הי' מצווה שאלו שהלכו לתהלוכה יאמרו לחיים וישירו ניגון. במשך השנים הי' רבינו מגלה עוד ועוד מעלות בענין התהלוכה (ענינם כבר נסמן במפתחות שונות להשיחות). העולה על כולנה הוא מה שאמר רבינו לפני חה"ש תשכ"ח: "תהלוכה איז מיינע א שליחות...". רבינו הי' נוהג ללוות התהלוכה בהליכתן במשך זמן רב, ובשנים האחרונות לקבל פניהם בחזירתם. ופעם כשנתאחרו שאל רבינו עליהם..

בשני ימים אלו בשנה - שש"פ וא' דחה"ש - הם זמנים בבחינת יקר מכל יקר מכל השנה, בזה שיהודיים בשכונות אחרות מוכנים לשמוע דברי הרבי (ובכמה הזדמנויות ה"ז פעם הראשונה (!)

ששומעים א ווארט פון רבי'ן) בהתיישבות מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ושמחת יו"ט. הפצת המעינות חוצה באופן מיוחד ונעלה !

ועתה בהנוגע חה"ש תשנ"ז. הנה כשהלכו לאיזה בתי כנסיות שרגילים כבר להלוך שם כארבעים שנה (!). הנה בשנת תשנ"ז לא הרשו לנאום שם. למה? מפני שבשנה שעברה "הסבירו הענין ד"יחי" ואי"ז לרוח המתפללים..."

בסיכום - מה הי' כאן: דיבור בנושא ד"יחי" גרם שלא הרשו לנאום מדברי הרבי (ובמילא להכניס הרבי) באותה בית הכנסת של חמשים מתפללים!

בדידי הוי עובדא. הלכתי לבית הכנסת מסויים במשך ארבע עשרה שנה. בין המתפללים היו ראשי ישיבה דישיבות ליטאיות ועוד. כולם ישבו בדרך ארץ ושמעו דברי הרבי עד תומם. ואח"כ הביעו תודה בעד זה. כשנתעורר הרעש (כנ"ל), הגיב הרב (דשם) "איני מעוניין לשמוע או להרשות בביהכ"נ שלי עוד מליובאוויטש, כיון שאיני מעוניין בנאומים של פרפגנדה". מה יצא מזה? ששבעים (ועד מאה) מתפללים כ"י לא יורשו לשמוע דברי הרבי! ובמשך השנים נעשה כהנה וכהנה לגריעותא ר"ל.

מי יוכל להתפאר ממעשה כזה? ! מי יוכל לקחת האחריות על זה? מי מאלו שהיו בעת ההתוועדות דשמח"ת הידועה (תשמ"ה) יוכל לשכוח המחזה כשרבינו צעק מקירות לבו (במשך כחמש עשרה דקות!) שכל ענינו הוא הפצת המעינות חוצה ואם מרחקים עי"ז מישהו מחסידות, לוחמים אתו! ומי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לומר שעתה נהי' "תקופה אחרת" בהנוגע הנאומים בעת התהלכה (ובמילא "שמועה זו נאה ושמועה זו אינו נאה" ר"ל)?

לדאבונינו, היום רואים זה במוחש. משנה לשנה, הצלחת התהלכה בכגון דא, הוא במצב דפוחת והולך ר"ל. ואחר כ"ז פלא שישנם אלו שסוגרים העינים שלהם ושל אחרים ושמם אור לחשך.

יעקב לא מת

בקשר לג' תמוז, מצאתי להוסיף סיפור - ששמעתי מפי א', מנאמני רבינו:

איזה שנים אחרי הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ הזדמן שהדפיסו מחדש קונטרס או מאמר שלו. קונטרס זה כבר יצא לאור בחיי חיותו דעלמא דין דכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ובמילא הי' על נוסח השער כל התוארים ("שליט"א וכדומה) שהיו כבהדפסה הראשונה. כשהכינו הקונטרס וזה עבר לעיני רבינו, הגיב בזה: "האם לא יודעים שכבר עברו כשבע שנים לאחרי תש"י וצריכים לכתוב הנוסח המתאים לזה כמו שכותבים לאחרי ההסתלקות?!"

וזה אמר רבינו לאחרי כו"כ שנים שבהם דיבר הרבי עשירות של שיחות קדש ובהם הרבה ע"ד כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ. ומהם - כמה וכמה ביטויים נפלאים ע"ד כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (שמחפשים בנרות לצטטם היום כהוכחות וכו') ולמרות כל זה, הורה רבינו הערה זו (כנ"ל). וכך נהג רבינו בכתיבת התוארים במשך כל השנים (!). ומסיימים בטוב.

ויה"ר שדברים אלו - הנכתבים מכאב לב, מאיש לרעהו כולנו חסידי רבינו - היוצאים מהלב יכנסו אל הלב ויפעלו פעולתם ויחד נוכל להכניס רבינו ודברי קדש שלו בעוד בתי יהודיים ובמילא לקדש שם רבינו ושם ליובאוויטש בעולם, ושכ"ק אדמו"ר יוליכנו קוממיות לארצנו, ירושלים עיה"ק, ביהמ"ק הג' ובקה"ק.

שלטי יחי בביהכ"נ

הרב שלום דובער לויין
מנהל הספריה

בגליון הקודם דן הרב י. כ. בענין שלטי יחי בביהכ"נ ועל הפרוכת, ומגדיר זאת כשטות שלמטה מטעם ודעת. אמנם בכל הדיון שם לא נזכר אם יש בזה שאלה בהלכה. ננסה א"כ לברר את הנושא הזה, במדה האפשרית:

כלל גדול אמרו בתורה "חדש אסור מן התורה" בכל עניני ביהכ"נ. אפי' בקשר למקום עמידת הבימה עמדו כך בתוקף גדול, לבלי לשנות ממה שהי' נהוג בדורות הקודמים, מטעם הנ"ל, שכלל גדול בתורה "חדש אסור מן התורה" (שו"ת חתם סופר חאו"ח סי' כח).

נכון אמנם, אשר יש מקום לחלק בין נושא מקום העמדת הבימה לבין נושא שלטי "יחי", ובודאי יודו כולם שלא נזכר בשו"ע ונו"כ שאסור לתלות שלטי "יחי" בביהכ"נ; מ"מ, בשני הגליונות הקודמים, נתבררה שיטת רבינו נשיאינו הברורה, אשר משיח מן החיים. גם נתבאר, אשר הכרזה זו, לפי הפירוש הפשוט שניתן לה על רוב המכריזים, אינה תואמת את שיטת הרבי. א"כ ברור לפי"ז אשר אין כל מקום לקבוע הכרזה זו על הפרוכת וארון הקודש.

[ואף אם יתאספו כל חכמי מזרח ומערב ויחליטו ששיטת הרבי היא שמשיח אינו צריך להיות מן החיים, וחייבים להאמין בזה אף בתקופתנו, ולהכריז "יחי" ג' פעמים בכל תפלה וקריאת התורה, כל זה לא יחליף ולא ימיר את שיטתו האמיתית של רבינו נשיאינו, שביאר בשיחות רבות.

כל מה שיכולים לומר חכמי מזרח ומערב אלו הוא, אשר צריכה להיות "אמונה פשוטה" בשיטתם שלהם, שהיא אינה בנויה על השיחות של הרבי (אף אם אינה סותרת את השיחות של הרבי). ואף לפי"ז אין מקום לקבוע הכרזה זו על הפרוכת וארון הקודש, כפשוטו].

אמנם לא בזה באנו לדון בפעם הזאת, כי אם לברר, אם ישנם בזה חששות נוספות על פי ההלכה.

מוצאים אנו כמה הלכות, שבהם נדרשת זהירות יתירה בקשר לביהכ"נ ומקום תפלה, ובפרט בכותל המזרחי, ובפרטי פרטיות על גבי ארון הקודש והפרוכת. מהלכות אלו יש ללמוד גם בקשר לחששות שיש בתוכן הענין הפנימי של תליית שלטי "יחי" על הפרוכת:

(א) בשלחן ערוך רבינו הזקן חאו"ח סי' צ' סכ"ג: "לא יתפלל ... אחורי רבו ... יוהרא הוא".

המקור להלכה זו הוא בברכות כז, א-ב: "לעולם אל יתפלל אדם ... אחורי רבו". ומפרש רש"י "יוהרא הוא". ובתוס' שם "פרש"י משום יוהרא ויש מפרש שנראה כמשתחוה לרבו". וכך מובא גם בב"י שם.

(ב) בשלחן ערוך רבינו הזקן חאו"ח סי' צח ס"א: "ואין לנשק בניו הקטנים בבהכ"נ כדי לקבוע בלבו שאין אהבה כאהבת המקום ב"ה".

(ג) מבואר בשו"ת הרדב"ז ח"ד שאלה קז:

מעשה היה בקנדיה בראובן שסד בית הכנס' וליבן אותו ותקן אותו יפה יפה ורצה לכתוב על גובה ההיכל שמו ושם אבותיו ... ורצה להשים למעל' מן ההיכל סימן דגל משפחתו ונקר' ארמ"א בלע"ז והוא צורת אריה וכתר בראשו ... עד שהוצרכו לפזר מעות הרבה על זה ומנעו אותו בכח השררה יר"ה. ושאלו ממני אם דבר זה מותר או אסור.

בתשובתו מרבה הרדב"ז לדון בדין צורת חיות המבואר בשו"ע יו"ד סי' קמא ס"ד, ואח"כ מוסיף עוד כמה טעמים לאיסור דבר זה, שאינם קשורים לדין צורת חיות דוקא, וכך משיב הרדב"ז:

אפילו לפי דעת מי שסובר דמותר לעשות שאר צורות לנוי מכל מקום יש לחוש כמה חששות כאשר אני עתיד לבאר בעזרת האל ... שנותן אותו למעלה מספר התורה הנתון בהיכל, וקרוב בעיני שהוא קוצץ בנטיעות.

ואל יהי טעם זה קל בעיניך שהרי הוא נכון כפי הנגלה והנסתר, ובפחות מזה טעו הראשונים, והוא הדין והוא הטעם אם מכיון ראובן להגביה דגלו ונסו שנראה כאלו מגביה אותו למעלה מספר תורה וכאלו רוצה שישתחוו לדגלו ונסו, שיש בזה שמץ עבודת כוכבים.

ואע"פ שיאמר ראובן כי מעולם לא נתכוון לדבר [ה]זה, גם אנו נודה לו, אבל מ"מ אין ראוי לעשות דבר שאינו הגון מצד עצמו אעפ"י שלא תהיה הכוונה רעה, כי האדם ירא לעינים ואינו יודע מה שבלב, וזה מבואר מעצמו אין צורך באורך ...

עוד יש ראייה ממה שאמרו ד"ל אסור לאדם שיתפלל אחורי רבו ושמעתי בטעמו של דבר שלא יאמרו משתחוה הוא לרבו, וכמדומה לי שהוא מן הירושלמי אלא שלא נפנתי לבקש.

לכאורה טעמים אלו שייכים גם בעניינינו. ואם בא יבא איש אשר יערב לבו לגשת אל הקודש ולאמר בפה מלא אשר אין כל חשש וחשש דחשש מענינים אלו, אפילו לא אצל איזשהו בחור יוצא דופן, אף אנו נאמר לו: לך והתבונן במעשה "בוראינו" ועוד מעשים כאלו וכיוצא באלו.

בי"א תשרי העבר כתבתי אל חברי הבד"ץ של שכונתינו, בהתאם להנ"ל:

כדי להוכיח הדבר, שאמנם זוהי חששא של קיימא, באו יחידים והדפיסו לקראת הימים הנוראים כרטיסים מיוחדים שבהם נאמר: "אבינו מלכנו אין לנו מלך (משיח) אלא אתה". וכשתמהתי ביארו בענין מאן פני כו'. ומדשתקי כו'.

ואף אשר מדובר כאן ביחידים יוצאי-דופן, מ"מ איני יודע מי מבין עיני העדה יוכל לאמר ידינו כו'.

ד) גם שאר הטעמים המבוארים ברדב"ז קיימים גם בעניינינו, שהרי עצם ההכרזה הזו של יחי וכו' תלויה במחלוקת גדולה בין אנ"ש. וא"כ גם ע"ז חל הטעם המבואר בתשובת הרדב"ז הנ"ל:

עוד יש טעם אחר כללי דתנן אל ישנה אדם מפני המחלוקת וכל דבר שיש בו קנאה ושנאה ודאי באים לידי מחלוקת ... ומזה הטעם בעצמו אין ראוי לשום יחיד שיעשה דבר בבית הכנסת שנראה כמחזיק בו, דאף על גב דאין מחזיקין בשל רבים מכל מקום יש מחלוקת ודרך כלל כל דבר שימשך ממנו מחלוקת ראוי למנעו.

ואם יאמר האומר, אשר כל העדה כולם קדושים כולם אהובים כולם ברורים וכולם עונים באימה ואומרים ביראה יחי יחי יחי, יחי בתפלה ובקריאת התורה, יחי בכתלי ביהכ"נ, יחי ע"ג הפרוכת וארון הקודש, אף אנו נאמר לו: לך והתבונן בכל פרשת התליות וההורדות במשך כמה חדשים בקיץ תשנ"ו.

בר"ח מנ"א תשנ"ו כתבתי לחברי הבר"ץ של שכונתינו, בהתאם להנ"ל:

ברוב צער ראינו היום, אשר גל האלימות עדיין לא פסק, ובאישון לילה הוסרה הכרזת יחי וכו' מעל הפרוכת בבהמ"ד הגדול ב-770, ולכל הדיעות חייבת אלימות זאת להיעצר מיד ובכל מחיר.

אמנם יחד עם זאת התקוה חזקה, אשר לא יחזרו למעשה זה של קביעת הכרזת יחי וכו' על הפרוכת, מחמת טעמים רבים ועצומים המבוארים לקמן:

(א) מחמת התנגדות הנמרצת של רוב הניכר של **מתפללי בית הכנסת** לקביעת הכרזה זו על גבי הפרוכת. ואם תרשו לי אוכיח קביעה זאת שחור על גבי לבן.

(ב) מחמת התנגדות הנמרצת של רוב הניכר של **תושבי שכונתינו** לקביעת הכרזה זו על גבי הפרוכת. ואם תרשו לי אוכיח קביעה זאת שחור על גבי לבן.

(ג) מחמת התנגדות הנמרצת של רוב הניכר של **אנ"ש ברחבי תבל** לקביעת הכרזה זו על גבי הפרוכת. ואם תרשו לי אוכיח קביעה זאת שחור על גבי לבן.

(ד) מתוך שבעת **גבאי ביהכנ"ס**, רובם מתנגדים לקביעת הכרזה זו על גבי הפרוכת.

(ה) לפי האמור נשאלת השאלה: מהי הסיבה להתעקש ולקבוע את ההכרזה הזאת דוקא על הפרוכת, בשעה שכל כתלי 770 מלאים כבר עם הכרזת יחי!?

המענה הוא פשוט: ארון הקודש הוא המקום הכי קדוש בבית הכנסת, באופן טבעי ורגשי עוברות דרכו כל התפלות, כעין מה שנאמר בקשר לירושלים ולחברון. כאן בא הנסיון להכריח, אשר התפלות של כל המתפללים יעברו דוקא באופן של יחי כו' מלך המשיח כו'.

נשאלת השאלה: האם יש מקום בהלכה להנהגה כזו?

ו) אשאיר את השאלה הזאת לרבנים. אבל עובדה היא, אשר מיד אחרי קביעת ההכרזה הזו על הפרוכת דרש אחד מחברי הבד"ץ: להסיר את ההכרזה הזאת מהפרוכת לאלתר! עוד אחד מחברי הבד"ץ מחה וצעק: חדש אסור מן התורה! ועד מתי תהי' המכשלה הזאת תחת ידינו?

*

כ"ז בקשר לשלטים על הכתלים ועל הפרוכת; ובאשר להכרזות באמצע התפלה, כבר ידועה שיטת רבינו בזה (ראה אגרות קודש חי"ח אגרת ו'תתנ):

הזהיר הכתוב (קהלת ה, א): אל תבהל על פיך גו' ע"כ יהיו דבריך מעטים (עיי"ש בגפי' הראב"ע), ובפע"ח התחלת שעת התפלה: אלו האחרונים שלא ידעו דרך קבלה אינם יודעים כו' וטועים וכו'.

משיח שבדורינו

אחרי כל מה שכתבתי בשני הגליונות הקודמים, אשר בשיחות ומאמרי ואגרות קודש של הרבי, מפורש באר היטב שיטתו הקדושה, אשר פסק ההלכה הוא אשר משיח מן החיים דוקא, האריך הרב יואל כהן לבאר, אשר:

א) אעפ"כ ישנה אפשריות, אשר המשיח יקום לתחי' תקופה ארוכה לפני הגאולה העתידה, ואח"כ יהי' הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמת ה' ויצליח ואח"כ יבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל ויהי' משיח ודאי. ולסברה כזו אין סתירה משיחות ומאמרי ואגרות קודש של הרבי.

ב) זהו פירוש הדברים שאמר הרבי פעמים רבות אשר הרבי הקודם הוא "משיח שבדורינו".

ולענ"ד, על הפרט הראשון אפשר להסכים שישנה אפשריות כזו (אף שלא לזו אנו מצפים, שהרי אנו אומרים "אחכה לו בכל יום שיבוא", ולא שיקום לתחי' משך זמן לפני הגאולה ורק אז יתחיל

לעסוק בכל הפרטים שמונה הרמב"ם, אשר הם מביאים לידי "חזקת משיח" ומביאים לידי "משיח ודאי" ורק אח"כ נזכה לגאולה השלימה).

ועל הפרט השני; הנה אם רצונו לומר שזהו פירוש "משיח שבדורינו", שיקום לתחי' ויתחיל בכל הפרטים שמנה הרמב"ם, ואחרי משך זמן יהי' בחזקת משיח, ואחרי משך זמן נוסף יהי' משיח ודאי וכו', ורק אח"כ יגאלינו מהגלות, ואשר זהו פירוש "משיח שבדורינו"; ברור לענ"ד שבזה מוציאים את הדברים מפשטם לגמרי. וברור בעיני שהפירוש ב"משיח שבדורינו" הוא כפי שביארתי בגליונות הקודמים, שהוא גם הפירוש של "נשיא דורינו", כיון שיעקב לא מת, ומשה לא מת, ומשה שבכל דור לא מת. ודוקא על זה שייך לומר "שבדורינו".

זהו פירוש הפשוט של "משיח שבדורינו" ע"ד הפשוט. וסוד ה' ליראיו.

ובסגנון ההלכה פירוש הדברים הוא, אשר אם הדור היה זוכה, היה משיח בא עד שנת תש"י, כי "נשיא הדור" הוא "משיח שבדור" (ראה בארוכה שיחת ליל שמח"ת תשמ"ו), וידוע אשר בכל דוד ודור נולד אחד מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל, וכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו לגאול את ישראל, ולכן הנה כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע הוא הי' "משיח שבדורינו" (ולא משיח סתם).

*

בעצם ביאורו הארוך בענין "חסידות ומשיח" ובענין נשיא הדור שהוא משיח שבדור, דברי פי חכם חן.

ומה שעדיין צריך עיון לפי זה הוא:

בדורו של רבי עקיבא היה רבן גמליאל "נשיא הדור" (ובמשך תקופה אף רבי אלעזר בן עזריא, כידוע בענין "שבת של מי"), שהוא גם הי' מזרע דוד. מה א"כ ראה רבי עקיבא לקבוע אשר דוקא בר כוכבא הוא הוא המשיח?

האם אפשר להסיק מכך, אשר לדעת הרמב"ם, "ילחום מלחמת ה'" פירושו "מלחמה" כפשוטו, לנצח את האומות שמצירים לישראל (שזה הי' שייך לבר כוכבא דוקא) ?!

הכרזת יהי

נשאלתי ע"י כמה, מה היתה המטרה בניסוח שכתבתי "יהי אדונינו מורינו ורבינו נר לרגלינו לעולם ועד". האומנם היתה כוונתי לעורר מדנים וללעוג לאלו שמכריזים הכרזה זו בכל תפלה ?!

זאת לא זאת, פירושה הפשוט של הכרזה זו היא: "ואנחנו לא נדע מה נעשה":

יש הדוגלים בהכרזה זו, לא רק בכל תפלה אלא כמה פעמים בכל תפלה, ועוד כמה פעמים בקריאת התורה, וגם בכל הזמנה לשמחות ובכל מודעה שתולים, ובשלטים על כל הקירות בית הכנסת ועל הפרוכת.

ויש הדוגלים בשיטה הפכית, שהכרזה זו, עם הפירוש שניתן לה בתקופתינו זו, היא גובלת עם דרכים שאין מקורם ביהדות.

ואנחנו לא נדע מה נעשה ! וזהו פירוש ההכרזה:

יהי אדמו"ר נר לרגלינו (שיאיר לנו את הדרך אשר נלך בה, ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל) לעולם ועד.

התנצלות

בקובץ אהלי תורה גליון נו (עמ' 23) כותב מ. ג. בקשר לקובץ משיח וגאולה, אשר כל הורתו ולידתו ומטרתו היא לעורר מדנים ומחלוקת, והראי' שהרי "אף אחת מהבמות הספרותיים החבדיים" לא הייתה מוכנה להדפיס את החומר שנדפס בו".

טענה זו צודקת וכואבת, וגופא דעובדא הכי הוה:

בשעה שכתבתי לפני איזה חדשים, את מאמרי בענין "משיח מן החיים", פניתי אל מערכת "בית משיח" בהצעה שידפיסו את מאמרי זה, יחד עם מענה מאחד מחברי המערכת, ומבין שנינו תתברר

הסוגיה לאשורה, מבלי מדנים ומבלי מחלוקת, וירא הקהל וישפוט בעצמו בנושא הזה.

אמנם המערכת השיבה לי שזה לא בא בחשבון, כי הם לא ירשו להדפיס אצלם דברים שאינם תואמים את השקפתם.

כיון שאברך זה שכתב את הדברים האמורים לעיל בקובץ אהלי תורה, הוא הוא העורך הראשי של "בית משיח", והוא הוא זה שדברתי אתו בזה, והוא הוא זה שהשיב לי כנ"ל, מה הם א"כ אלו הדיבורים שכותב!?

וכלל הוא בידינו שאין אליהו בא לא לרחק ולא לקרב אלא להשוות המחלוקת ולעשות שלום ביניהם, וה' יברך את עמו בשלום.

ועיקר כל העיקרים הוא, שהקיצו ורננו שוכני עפר ורבינו נשיאינו בראשינו, והוא יגאלינו.

ועד ליום הגדול והנורא הזה, נקרא כולנו בקול גדול, כמצווה עלינו ע"י רבינו נשיאינו:

עד מתי? עד מתי? עד מתי?

לא מת משה

צבי הירש נאָטיק

תושב השכונה

א. בין ריבוי הדברים שנכתבו לאחרונה בנוגע לחזקת משיח כו' במצב ההוה - מהם שמייסדים דבריהם על אמונה שאין שום דבר בעולם שיחליש אותה ח"ו, ומהם שמוצאים לנכון שיהיו הדברים מבוארים גם בשכל התורה - בולטת תגובה קיצונית ביותר (כדלקמן), אשר, למרות שבימים כתיקונם לא הי' צורך כלל להתייחס אלי', מ"מ, בצוק העתים דבלבול המוחות וכו', אולי יש מקום וצורך ליתן את הדעת ולהתייחס גם לדעות קיצוניות ושוליות כאלה [ובפרט בשביל התמימים הצעירים, שעלולים לחשוב שכיון שהדברים נדפסו

בקובץ מסויים, יש להם על מה שיסמוכו, ולהבהיר גם דברים הכי פשוטים.

כך כותב א' התמימים: "מכיון שכ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו כותב ומדגיש שמשיח נמצא במקום וזמן הגלות, "מאותן שחיין עכשיו", ושמציאות זו חייב להיות כן, לכן מאמינים כולם באמונה פשוטה, שמשיח, כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו, אכן חי הוא, במקום וזמן הגלות, "מאותן שחיין עכשיו", כפשוטו ממש". וכפי שמוסיפים אחרים מאותו ביהמ"ד: "כפשוטו בגשמיות", "נשמה בגוף כפשוטו ממש" (ועוד לשונות כיו"ב).

ויש להקדים בנוגע לגדר של אמונה - שמוכן וגם פשוט, שלא כל דבר תמוה שאין לו שום מקור ובסיס בשכל התורה, בשם "אמונה" יכונה! ולא כל "רגש" שמעלה ברוחו כל מי שבשם חסיד יכונה, נער או זקן, טף או נשים, הופך ל"אמונה פשוטה" ש"כולם מאמינים" (או עכ"פ צריכים להאמין) בה, ומי שמתכחש אלי', "אחת דתו"! - התורה היא הקובעת מהי האמונה שבנ"י מאמינים בה.

[בהקשר לכך, יש לציין מה שהעירני חכם א' מדברי רש"י בר"פ חלק, וז"ל: "האומר אין תחיית המתים מן התורה, שכופר במדרשים דדרשינן בגמרא לקמן מניין לתחיית המתים מן התורה, ואפי' יהא מודה ומאמין שיחיו המתים, אלא דלא רמיזא באורייתא - כופר הוא, הואיל ועוקר שיש תחיית המתים מן התורה, מה לנו ולאמונתו, וכי מהיכן הוא יודע שכן הוא, הלכך כופר גמור הוא".]

ובמילא, כאשר משהו קובע "וכל מאמינים" חדש - הרי (נוסף לכל שספק גדול אם אכן "כולם" - וגם הוא בכלל - מאמינים" בדבריו...) עליו להוכיח תחילה שהדבר שמאמין בו יש לו מקור ויסוד בתורה.

ננסה איפוא לעמוד על תוכנה של "אמונה" הנ"ל, והאם אכן יש להם על מה שיסמוכו, או מה לנו ולאמונתם הלזו.

ב. המאמינים ב"אמונה" הנ"ל - נחלקים בכללות לב' כתות:

כת הא' - הקיצונה ביותר - מתכחשת לחלוטין למאורע ההסתלקות דג' תמוז, באמרם כל מה שראינו בעינינו אינו אלא דמיון בעלמא שאין לו שום שייכות אל המציאות, והמציאות היא, שהרבי -

נשמה בגוף גשמי ממש - נמצא ב-770 - כמו לפני ג' תמוז (וכ"ז אדר) ללא שינוי כלל, והחסרון היחיד אינו אלא בעיני בשר שלנו, שאינם רואים את הרבי כמו שהוא נשמה בגוף גשמי ממש.

וכת הב' - פחות קיצונה - מודים שאין זה דמיון בעלמא, שכן, "המציאות שרואים היא גם מציאות שע"פ תורה", אבל לאידך גם הם "מאמינים" שהרבי "חי עכשיו כפשוטו בגשמיות", אלא "השאלה היא רק איך יכולים להתאים זה עם המציאות שרואים שזוהי גם מציאות שע"פ תורה". ועל זה מביאים דוגמא מיעקב אבינו ש"לא מת", גם בגשמיות, וכו' וכו' (ראה בארוכה קובץ אהלי תורה ל"ז ע' 28 ואילך).

ובכל אופן, אלו כמו אלו משתמשים בתוארים המתאימים לנשמה בגוף - שליט"א (או עכ"פ שיל"ו, כדי שיהא "באופן המתקבל"...), אם כי, הם עצמם חלוקים בנוגע להליכה על הציון, אם יש מקום או גם צורך בכך, או שמא הרבי בכלל לא נמצא שם...

ג. והנה, לפני שדנים ב"ראיות" ו"הוכחות" שמביאים הם, מן הראוי להתייחס תחילה ל"אמונה" שלהם כשלעצמה - האם אמנם מאמינים הם בדבריהם, או שמא אין כאן אלא "דברי אמונה" בלבד, כדי לקיים את ה"ציווי שנצטוונו להאמין", היינו, לומר שמאמינים כך וכך, אף שיודעים שאין האמת כן... [וכפי שפיהם העיד בהם בקובץ הנ"ל ע' 45: "חייבין להאמין בו מעיקר הדין .. אף שיתכן שמשקרין"].

ובכן:

נשמה בגוף גשמי ממש - נוסף לכך שגם אחרים יכולים לראותו (שהרי מגדריו של דבר גשמי, שנראה הוא לעיני בשר, ומעולם לא ראינו ולא שמענו על גוף גשמי שלא רואים אותו), הרי גם הוא כשלעצמו מוגבל הוא בהגבלות הגוף.

ועפ"ז, אם אמנם מתכוונים הם למה שאומרים נשמה בגוף גשמי ממש - עליהם להיות סבורים שיש גם עכשיו איזה הגבלות הגוף, כמו הצורך באכילה ושתי' ושינה (מעט עכ"פ, כמו לפני ג' תמוז).

[ולכאורה פשוט שאין כוונתם לומר שהמצב דעתה הוא ע"ד המעמד ומצב דמשה רבינו בהר, שבמשך ארבעים יום לא הי' זקוק לאכילה ושתי' (אף שנצטער מזה), או כמו אליהו שעלה בסערה השמימה בגוף גשמי ומאז אינו זקוק לאכילה ושתי' (וגם לא מצטער מזה) - שהרי המדובר במשה ואלי' הוא באופן שהגוף הגשמי נמצא למעלה, ולא כאן למטה, ומה הועילו "חכמים" בתקנתם בנוגע לנשיא הדור שצריך לחיות ולפעול פעולתו למטה דוקא?! - והיכן הוא המקור בתורה לחדש שתתכן מציאות של נשמה בגוף גשמי שנמצא למטה, ואעפ"כ אינו מוגבל כלל וכלל בהגבלות הגוף (נוסף על השאלה היכן הוא המקור לומר שזהו המצב בנדר"ד)?].

ואעפ"כ, רואים במוחש שלא עלתה בדעתו של אף א' מהם שיש צורך להשתדל בנוגע לצרכיו הגשמיים של הרבי, מאכל ומשקה, יין לקידוש וכיו"ב.

נשאלת איפוא השאלה אליהם:

בשלמא בנוגע להנהגתם הם, שמתנהגים באופן אחר מכמו שהתנהגו לפני ג' תמוז [ובתור דוגמא בלבד: (א) השינוי בהאופן שבו שואלים אצל הרבי ומקבלים מענותיו לאחר ג' תמוז, (ב) השינוי בביהכנ"ס של הרבי, לנאום בפני הקהל בעיצומה של תפלת יום הש"ק, אחרי קרה"ת - בנוכחותו של הרבי - מבלי להעלות על הדעת שלכאורה אין לך מחוי במחוג כו' גדול מזה, ועוד שינויים כיו"ב שאין כאן המקום והזמן לפורטם] - מתרצים הם, באמרם, שכיון שאנו אין רואים אותנו, מותר לנו לשנות את הנהגתנו (אם כי בהתאם להצורך והנסיבות: כשיש צורך - נכריז ששום דבר לא נשתנה, וכשיש צורך - נתרץ שאנו אין רואים, וד"ל);

אבל בנוגע להרבי בעצמו - למה לא עלה בדעתם שצריך להשתדל בנוגע לצרכיו הגשמיים של הרבי בעצמו (לא רק ד' מינים, שעיקרם לא בשביל הרבי בעצמו, אלא רק בשביל הקהל...); וכי משום שטחו עיני בשר שלהם מראות את גופו הקדוש של הרבי, צריך הרבי לסבול ח"ו?!

[שוב שמעתי בשם א' מ"גדולי המשפיעים" שבדורנו, שב"אמונה" נכלל גם החיוב להאמין שבודאי יש מישהו שמשתדל

ועושה זאת בפועל ממש, ומה בכך אם גם אותו ואת מעשיו אין אנו רואים בעיני בשר שלנו!... - ודפח"ח. - ומעתה נסתתמו כל טענותי...].

ושאלה נוספת לבעלי שיטת הדמיון - שכל מציאות שאינה עולה בקנה אחד עם שיטתם, הופכת אוטמטית מ"מציאות" ל"דמיון":

היכן הוא הגבול בין המציאות להדמיון?!

מיהו ה"רשכבה"ג" שהחליט (ועל סמך מה החליט) שרק ההסתלקות בג' תמוז אינה מציאות אלא דמיון בעלמא, ואילו המאורע דכ"ז אדר, למשל, הוא מציאות ולא דמיון?!

ואולי ה"אמונה פשוטה" חלה גם למפרע - שצריכים להאמין שגם בכ"ז אדר לא הי' ענין של היפך הבריאות, וכל מה שהי' אינו אלא דמיון בעלמא. ושמא "טעינו" בכך שנדחקנו במשך תקופה ארוכה במערב ביהכנ"ס, כיון שהי' נדמה לנו ששם יושב הרבי, בה בשעה שה"אמת" היא שהרבי ישב במקומו הקבוע בקרן דרומית מזרחית (כמו שיודעים היום - אחרי ג' תמוז - ששם הוא מקומו של הרבי), והתוועד במקומו הקבוע, כמקדמת דנא, אלא שרק עינינו לא ראו ואזנינו לא שמעו, ותו לא מידי?!

ולמה לא ירחיקו לכת לאמר ש"כולם מאמינים באמונה פשוטה" שמשויח כבר בא, ביהמ"ק כבר בנוי, ונדחי ישראל כבר נתקבצו, וכל מה שאנו רואים בעינינו אינו אלא דמיון בעלמא שאין לו שום אחיזה במציאות!...

ואולי המציאות היא שבאמת רואים אנו כל זה גם בעיני בשר ממש, ורק נדמה לנו שאין אנו רואים!

וממה-נפשך:

אם המצב הנראה בעיני בשר הוא מציאות - הרי גם את המאורע של ג' תמוז אי אפשר להכחיש;

ואם אין להתחשב במצב הנראה בעיני בשר, אם רק חושבים שהתורה אומרת אחרת - הרי, באותה מדה שמביאים "הוכחות" מדברי הרבי שעכצ"ל שגם עכשיו הוא חי בגוף כפשוטו ממש, יכולים להביא גם "הוכחות" שעכצ"ל שמשויח כבר בא בשבת פלונית קודם

תפלת מנחה, וברגע זה ממש נמצאים כולנו בקדש הקדשים שבביהמ"ק בירושלים עיה"ק, אוכלים הליתן ושורר הבר ושותים יין המשומר (ואם יש מישהו שחושב אחרת - להוי ידוע לו שמחשבתו היא היפך האמונה, ובמילא, צריך לדחותה בשתי ידיים, ולהאמין ב"אמונה פשוטה" שכל מה שרואה בעיני בשר אינו אלא דמיון בעלמא).

נראה איפוא שגם בעלי שיטת הדמיון יודעים היטב להבחין בין מציאות לדמיון, ויודעים היטב את ההבדל בין "דמות שהראה השטן שנושאים באויר רקיע השמים" לבין הסתלקות. אלא שמסיבות שונות החליטו לומר ולהכריז ש"צריכים להאמין" שמציאות זו - דמיון היא, כשם ש"צריכים להאמין" שישנו ענין החיים דנשמה בגוף גשמי ממש, גם כאשר יודעים בעצמם שזהו היפך האמת, שלכן לא עולה על דעתם להשתדל בענינים הקשורים עם צרכי הגוף.

ובנוגע לכת הב' שהשכילו להודות שהמציאות הנראית היא מציאות ע"פ תורה, אלא ש"התחכמו" לתרץ שזהו כמ"ש ביעקב ש"לא מת" גם בגשמיות, וכמו שמשא רבינו לא מת - הרי דבריהם אינם אלא "אחיזת עינים" בלבד:

לאחרי כל הביאורים במעלת הצדיקים שעליהם נאמר "לא מת" (גם בגשמיות) לגבי שאר הצדיקים - הרי לית מאן דפליג שאין זה באותו אופן כמו לפני שהוצרכו לומר עליהם "לא מת", ולא הרי חיי משה בגוף גשמי לפני ז' אדר, כהרי "לא מת" גם בגשמיות לאחרי ז' אדר,

ולכן, גם אצל משה רבינו יש (לא רק יום הולדת, אלא גם) יארצייט, וגם עליו אמרו חז"ל "משה רבינו עליו השלום", ועד"ז "יעקב אבינו עליו השלום", ולא אמרו עליהם "שליט"א" או "שיל"ו" [ולאידך: דוד המלך - שלא נתפרש בו ש"לא מת" גם בגשמיות - נאמר עליו "דוד מלך ישראל חי וקיים"], ומפורש בתורה שהיתה אצלם קבורה (אלא שבמשה לא ידע איש את קבורתו), וגם בחוגי הקיצוניים הנ"ל לא נשמע מעולם שיעקב אבינו לא נמצא במערת המכפלה, אלא מסתובב אי שם בבאר-שבע...

מהי איפוא התועלת ב"אחיזת עינים" זו - לצעוק ולהכריז "נשמה בגוף גשמי ממש", כמו לפני ג' תמוז, בה בשעה שכוונתם ל"לא מת" גם בגשמיות כמו לאחרי ז' אדר, ולא כמו לפני ז' אדר, כך שגם לשיטתם, הפירוש ד"נשמה בגוף גשמי ממש" אינו כפשוטו ממש "כל כך"! - ולמה לא ישכילו להגדיר את הדברים באופן ברור (בבחינת ושננתם לבניך, שיהיו הדברים מחודדים בפיך), מבלי להתעלם ולטייח את הדברים, לבלבל את עצמם ואת מושפעייהם - מה כן כפשוטו ומה לא (כ"כ) כפשוטו?!

ועוד וג"ז עיקר:

מה שהכריחם לחדש את המציאות של "נשמה בגוף גשמי ממש" לאחרי ג' תמוז, הוא, כדי לבאר שגם עכשיו הרבי הוא נשיא הדור שצ"ל נשמה בגוף. וא"כ, מה הועילו חכמים בתקנתם בהבאת הדוגמא מהא דמשה לא מת, בה בשעה שלכו"ע לאחרי שמשה לא מת, נתמנה יהושע לנשיא הדור?!

וכיון שביאורם זקוק לביאור נוסף, א"כ מוטב לבאר מלכתחילה את הביאור האמיתי - להסביר בטוב טעם שגם לאחרי ג' תמוז "הוא בחיים" באופן שהוא הוא נשיא הדור (כדלקמן ס"ד) - במקום להפריח סיסמא של "נשמה בגוף גשמי ממש", בה בשעה שיודעים בעצמם שאין מתכווננים לכך בפשטות ממש!

בסגנון אחר קצת:

מובן וגם פשוט שבכל מקום שנזכר שנשיא הדור צ"ל נשמה בגוף - הכוונה היא באופן שאנשי הדור רואים את הנשיא בעיני בשר שלהם, שומעים את דבריו וכו', כמו לפני ז' אדר, ולא כמו שהוא לאחרי שמשה לא מת (שאז נתמנה יהושע לנשיא הדור, כנ"ל).

וא"כ, כאשר המצב הוא שאין רואים את נשיא הדור בעיני בשר - הקושיא במקומה עומדת (והתירוץ היחידי לכך - יתרץ השי"ת בכך שיבטל את העלם וההסתר שבמצב ההוה), ומה הועילו חכמים בתקנם "שינוי השם", שגם מצב כזה - בשם "נשמה בגוף" יכונה?!

ד. ועתה נבוא - בקיצור עכ"פ - ל"הוכחות" שמביאים מדברי הרבי להגדר ד"נשמה בגוף גשמי ממש" לאחרי ג' תמוז:

בנוגע ל"ראיות" שמביאים מדברי הרבי אודות אדמו"ר מהוריי"צ לאחר הסתלקותו ביו"ד שבט תש"י - הרי, דיו לבא מן הדין להיות כנידון, ובודאי שגם הם לא יאמרו שמדברי הרבי "מוכח להדיא" שאדמו"ר מהוריי"צ נשאר "נשמה בגוף גשמי ממש" כמו לפני יו"ד שבט תש"י (אא"כ יצטרכו להוציא לגמרי את הדברים מפשוטן, ולומר שדברי הרבי לאחר יו"ד שבט תש"י, היו מכוונים - לא להסתלקות דיו"ד שבט תש"י, אלא - למאורע דג' תמוז תשנ"ד!).

ובמילא, כל הביטויים בשיחות הנ"ל יכולים להתפרש ביחס לג' תמוז כמו ביחס ליו"ד שבט תש"י - ללא סתירה כלל להנהגה הקשורה עם הסתלקות, אמירת קדיש, הליכה על הציון, וכתיבת תוארים כמו "נבג"מ" (כפי שכתב והדפיס הרבי בעצמו, באותה שעה שהתבטא "וואס פאר א נבג"מ", "נהנית מכתבו שליט"א", וכיו"ב).

ותוכן נקודת הדברים בקיצור נמרץ - שלמרות שהי' ענין של הסתלקות הנשמה מן הגוף, צריכים לידע שמאומה לא השתנה בכל הקשור להנהגת החסידים - בתוככי כלל ישראל - וההשפעה אליהם וכו' וכו', שכן, גם לאחר הסתלקות "הוא בחיים", כיון שיודעים שחיי הצדיק אינם חיים בשריים - גם בהיותו בחיים חיותו בעלמא (דין) אלא חיים רוחניים, ובוזה ניתוסף עכשיו - שאינו מוגבל בהגבלות הגוף כלל, ובחיים רוחניים אלה חי הוא עמנו כאן למטה בהיותנו נשמות בגופים, היינו, שגם בעליית נשמתו למעלה מעלה, בגנזי מרומים, אשתכח יתיר גם בעוה"ז הגשמי - במציאותו הרוחנית שהיא המציאות האמיתית (ולא כמו שנראה לנו שמציאות אמיתית היא רק מציאות גשמית, וזהו תוכן ה"נסיון" - אם נשכיל להבין את המציאות האמיתית ולהתנהג בהתאם אלי'). - זהו תוכן הדברים בנוגע להסתלקות דיו"ד שבט.

וכל זה מודגש עוד יותר בנוגע להסתלקות דג' תמוז - שהרי בהסתלקות דיו"ד שבט, "בא השמש" דנשיא הששי, ו"זרח השמש" דנשיא השביעי, נשמה בגוף, אשר, על ידו דוקא היתה הנהגת הדור וכו'. משא"כ בנדו"ד, הרי גם לאחר ג' תמוז, במצב של סילוק הנשמה מן הגוף אצל נשיא הדור (לרגע קטן), ממשיכה ומוסיפה שמשו לזרוח אכולי עלמא, להנהיגם ולהשפיע להם כל ההשפעות

וכו' וכו', ובנוגע לעתיד - בודאי שתיכף ומיד יחיש וימהר הקב"ה תחייתו ועמידתו באופן של נשמה בגוף, והוא יגאלנו.

אלא מאי, השאלה היא איך יתכן מצב של סילוק הנשמה מן הגוף אצל נשיא הדור אפילו לרגע קטן בלבד - הנה על שאלה זו אין שום תירוץ! אין אתנו יודע עד מה. ועל זה צועקים - וצריכים לצעוק עוד יותר - "עד מתי", עד שירחם עלינו השי"ת ויתרץ את הקושיא עי"ז ש"הקיצו ורננו". - ואילו כל ה"תירוצים" למיניהם אינם אלא אחיזת עינים בלבד, להסיח את הדעת מהקושיא שאין לה תירוץ.

ה. עוד מביאים הם "ראיות" שמביאים מדברים שנאמרו בשיחות דתקופה האחרונה. ונסתפק בזה בשתי דוגמאות שילמדו על הכלל:

(א) מה"ראיות" העיקריות - מ"ש בסה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 294 בנוגע לחידוש של דורנו זה (דור התשיעי) לגבי הדורות והדור שלפנ"ז (דור השמיני), שבדורות שלפנ"ז הי' ענין הסתלקות הנשמה מן הגוף (אצל נשיא הדור), משא"כ בדורנו זה.

והנה, המעיין שם, יראה שמדובר לא רק לגבי ענין ההסתלקות הנשמה מן הגוף, אלא גם בנוגע להמצב ש"הדיבור הוא בגלות", בנוגע להמיעוט והחלישות בהתפשטות הדיבור באמירת חסידות כו', בשנותיו האחרונות של אדמו"ר מהוריי"צ (שבזה מדבר בארוכה בהשיחה), וגם על ענין זה מוסב החילוק שבין דור הנ"ל לדורנו זה, כמפורש שם להדיא.

ולדאבוננו, הרי גם בדורנו זה, מכ"ז אד"ר תשנ"ב נמצאים אנו במצב ש"הדיבור הוא בגלות"!!!

ועכצ"ל בפירוש הדברים, שהרבי רצה והשתדל כו' לפעול שבדורנו זה לא יהי' מצב ש"הדיבור הוא בגלות", ולא יהי' ענין של הסתלקות הנשמה מן הגוף, והיינו, שדברים אלה נאמרו באופן של תפלה ובקשה וכו',

- וכמו שבשנים האחרונות חזר הרבי והדגיש ריבוי פעמים (נוסף על השיחה הנ"ל) הענין ד"נשמה בריאה בגוף בריא, ללא הפסק כלל בינתיים", אשר, כיום, במבט לאחור, מבינים אנו, לדאבוננו, כוונת דברי קדשו וגודל השתדלותו למנוע זאת כו',

ובמילא, כאשר בעוונותינו הרבים לא זכינו לכך, צריכים לידע האמת, ולעשות כל התלוי בנו לתקן את המצב, במקום לנסות לסלף את המציאות תוך כדי ניצול אותם דברים שנאמרו בתור תפלה ובקשה שמלכתחילה לא נגיע למצב ההוא.

(ב) עוד "ראי' נצחת" מביאים הם מסה"ש תשנ"א ח"ב ע' 794 : נשיא הדור הוא "צדיק יסוד עולם", ע"ד אבן השתי' - שנמצאת במקום מסויים בעולם הזה הגשמי, וקיימת תמיד בלי שינויים (אפילו לא השינוי דגניזה, כמו הארון שנגנז וכיו"ב), ע"ד שהשופט והנביא קיים (נצחי) בכל דור (בתור סימן לגילוי אלקות בעולם באופן תמידי) - שממנה הושתת כל העולם כולו (עכ"ל - תרגום מאידית). - הרי לך ראי', טוענים הם, שאי אפשר לומר ביחס לג' תמוז "פה נגנז ארון הקודש כו".

והנה, נוסף על האמור לעיל בנוגע לדברים שנאמרים בלשון של תפלה ובקשה - הרי בנדו"ד תמוהים דבריהם ביותר :

המעייין בשיחה הנ"ל, יראה, שהמדובר אודות השופט ונביא שבדור, קאי (לא רק על הרבי בעצמו, אלא) גם" על אדמו"ר מהוריי"צ (ועד"ז הנשיאים שלפניו, כפשוטו). ובפרט בקטע שבו שולל השינוי דגניזה (שבדאי אין הכרח לומר שרמז כאן להסתלקות והטמנת הארון לאחר ג' תמוז דוקא...), המכוון הוא - בפשטות ולכל לראש - לאדמו"ר מהוריי"צ, שנסתלק וארונו נגנז כו',

והרי פשיטא שאין כוונת הדברים להתכחש למציאות ש"פה נגנז ארון הקודש" דאדמו"ר מהוריי"צ !

אלא פירוש הדברים הוא בפשטות - שאין בזה השינוי דגניזה, היינו, שבדרך כלל, דבר הנגנז אינו פועל פעולתו (כמו בארון שנגנז, שבעת היותו גנוז אינו פועל בעולם), משא"כ אצל "צדיק יסוד עולם", הנה גם בשעה שארונו טמון, קיימת מציאותו בתור נשיא הדור, שפועל פעולתו בכל הדור כו', ללא שינוי כלל.

[ויש עוד להעיר בזה : גם אם יתעקשו לפרש ע"ד הרמז שמדובר כאן אודות נשיא השביעי, שדוקא אצלו לא שייך השינוי דגניזה כו' - יצטרכו גם הם להודות עכ"פ, שהדיבור בסגנון ש"אצל נשיא הדור לא שייך שינוי של גניזה, כמו הארון שנגנז", מדבר אודות מצב של

סילוק הנשמה מן הגוף, שאז ישנו הענין ד"ויישם בארון", ובמילא צריך להבהיר שלא שייך גניזת הארון (כבארון שבביהמ"ק כפשוטו), משא"כ במצב של נשמה בגוף לאורך ימים ושנים טובות, לא צריך לשלול שלא שייך שינוי של גניזה, כפשוטו. ואם כן, מה הרוויחו סו"ס מה"ראי' נצחת" שבשיחה הנ"ל בנוגע לשיטתם שגם עכשיו ישנו ענין החיים באופן דנשמה בגוף גשמי ממש - אדרבה, שיחה זו היא ראי' לסתור שיטתם!].

ו. וכיון דאתינן להכי, כאן המקום להעיר, שכל המעיין בהשיחות דתקופה האחרונה, רואה בעליל, אשר, בד בבד עם גודל הפלאת מעלת התקופה, שכבר נסתיימה עבודת הבירורים ולא נותר אלא לקבל פני משיח צדקנו וכו' וכו', ישנם גם ביטויים מבהילים בנוגע לגודל החושך כפול ומכופל, והצורך בצעקה "עד מתי", ויתירה מזה, שאי אפשר להתעלם מהרמזים (ואולי גם יותר מרמזים) הברורים בנוגע להמצב שלאחרי כ"ז אדר וג' תמוז (כבשיחות הנ"ל ע"ד הדיבור שהוא בגלות, והעדר השינוי דגניזה, ועוד).

אי לזאת, צריכה להיות ההתייחסות למצב בהתאם לב' קוים הנ"ל בחדא מחתא:

הידיעה וה"קאך" במעלת התקופה דסיום עבודת הבירורים וכו' - אין בהם כדי להחליש ולגרוע בהרגשת החושך כפול ומכופל שלא הי' כמותו לעולמים (ואדרבה: מצד ידיעת מעלת תקופתנו, נרגש החושך עוד יותר); וכן לאידך, שהרגשת החושך כפול ומכופל כו', אינה מחלישה וגורעת בהידיעה וה"קאך" במעלת כללות התקופה דסיום עבודת הבירורים אודותה דובר בהשיחות דתקופה האחרונה.

למרות הקושי שבדבר - יש לשמור על איזון בין ב' קוים הנ"ל, ולילך בדרך המיצוע שהיא הדרך הישרה, ללא סטי' לכיוון זה או אחר.

ובמילא, גם כאשר מרגישים צורך לחזק את האמונה וכו', הרי, נוסף לכך שיש להזהר שיהי' זה אך ורק ע"פ תורה, תורת אמת, ובמילא, אי אפשר לחזק האמונה ע"י דיבורים שהם היפך האמת (לומר שאין שום שינוי באופן החיים דנשמה בגוף גשמי ממש, וכיו"ב), ומה גם שסוכ"ס ה"עולם" אינו "גולם" וכו', אלא לבאר את

הענין ד'הוא בחיים' כפי שהוא עתה לאמיתתו (כנ"ל ס"ד) - צריך גם להדגיש (ובפרט כשרואים את הצורך בכך) את גודל ההעלם וההסתרה כו', וההכרח שבצעקה "עד מתי" וכו'.

ולולי זאת - עלול להוצר מצב [ולדאבוננו, במדה מסוימת נוצר כבר מצב שכזה] שיש קושי לעורר ולפעול, למשל, שיסדרו יום תפלה וזעקה ויום תענית (כפי שנהגו בין כ"ז אדר לג' תמוז), על כך שכבר עברו קרוב לשלש שנים מהמצב הנורא שבו נמצאים אנו לאחרי ג' תמוז, ועדיין לא בא !!! ...

*

ז. ויש להוסיף ולהבהיר אשר לאמיתתו של דבר, גם במצב ההוה ישנו הענין דנשמה בגוף - כפי שהוא ע"פ תורת אמת:

בשיחות דשנת תש"י מבאר דיבר הרבי כמ"פ אודות ענין ההשתטחות - בגשמיות - בהליכה על הציון (נוסף על ענין ההשתטחות ברוחניות ע"י לימוד תורתו), באמרו, שבמקום זה, שבו נמצא הגוף הגשמי, שורה בחינת היחידה (דכל הגבוה יורד למטה כו'), ולכן, ע"י ההליכה וההשתטחות נעשית ההתקשרות של החסיד עם בחינת היחידה של הרבי (תורת מנחם ח"א ע' 67. ועוד).

ובכלל, נתבאר בארוכה ענין ההליכה על הציון בקונטרס ההשתטחות לאדמו"ר האמצעי (כמוזכר כמ"מ בשיחות דשנת תש"י) - בסגנון המובן ושייך גם לאנשים כערכנו, ולפענ"ד, הי' כדאי שאנ"ש והתמימים שיחיו ילמדו ויעסקו ויתבוננו בהענינים המבוארים בו, ובודאי יהי' הדבר לתועלת גדולה בענין ההתקשרות במצב ההוה לרגע קטן זה.

דהנה, יושבי בתי חומר, אנשים כערכנו - קשה להם לחיות עם ענינים רוחניים כשהם מופשטים לגמרי משייכות לגשמיות [ויתכן גם שזוהי הסיבה - הטבעית - שעומדת מאחורי ההתבטאויות של נשמה בגוף גשמי ממש, וכיו"ב]. אי לזאת, חשוב שגם הענינים הרוחניים יהיו קשורים - במדה האפשרית - גם גשמיות, שע"ז יהי' קל יותר לחיות עמהם באמיתיות יותר.

ובנדו"ד: כיון שענין ההתקשרות במצב ההוה הוא עם חייו הרוחניים של הרבי, הרי, כאשר מקשרים זאת עם ההליכה על הציון

מתוך ידיעה והתבוננות שכאן נמצא גופו הקדוש, ובמילא שורה כאן בחי' היחידה וכו' וכו' - מובן גודל התועלת שבדבר.

ובלשונו של הרבי במכתב שהתחיל לכתוב (תורת מנחם ח"ב ע' 230): "נסתיימה שנת ההסתלקות . . מתגברים הגעגועים . . אבל מצד שני ההרגל עושה את שלו. ויש מקום לחשש אשר יתישן הדבר, ואור וחום ההתקשרות לנשיאינו, לתורותיו ולהוראותיו - אשר כולא חד - ילך הלוך וחסור ח"ו" - ומהעצות לזה, ע"פ המבואר בכ"מ, ובפרט בקונטרס ההשתטחות, ש"מן ההכרח הוא לנסוע אל מקום מנוחתו . . ולהשתטח שם . . ולעורר את האהבה מקרב איש ולב עמוק וכו'"; "כשיבוא אל מקום קדושת מנוחת הצדיק ומצייר לפניו דמות פניו הקדוש והטהור תפול עליו אימתה ופחד יותר מבחיים חיותו וכו'" - כך שעיי"ז נעשה אצלנו הענין ד"הוא בחיים" באופן חי ומוחשי יותר. ויש להוסיף, שהתועלת שבדבר היא גם ביחס לב' הקוים הנ"ל ס"ו:

בנוגע להרגשת החושך הנורא כו', והצעקה "עד מתי" - הרי לדאבונו "ההרגל עושה את שלו", עולם כמנהגו נוהג (פחות או יותר), ו"הוא בחיים", וכו' וכו', וכאמור, שכיום קשה יותר לערוך יום תפלה וזעקה על כך שכבר עברו קרוב לג' שנים וכו'. והעצה לזה - כמבואר בקונטרס ההשתטחות: "שהולכים על מקום מנוחות אביהם .. שמעורר הבכי' וההספד ועושה פתיחות הלב לגמרי כמו שמתו מוטל לפניו ממש שנשבר לבבו באמת מצד עג"נ שנגע עד [תוך] נקודת לבבו וכו'", ובפשטות, שבמקום זה נקל יותר לעורר את רגש הגעגועים וגודל הצער על ענין ההסתלקות, ולזעוק "עד מתי" באמת.

ועד"ז בנוגע להקצה השני, שצריך לחיות עם משיח, ולהאמין באמת שתיכף ומיד ממש נזכה זעהן זיך מיטן רבין נשמה בגוף דא למטה - הרי מובן בפשטות גודל התועלת שבדבר כאשר עומדים במקום שבו נמצא גופו הקדוש ממש, שאז נקל יותר לבקש באמת שהקב"ה יחיש וימהר תחייתו ועמידתו, ולהתבונן שבמקום זה ממש יהי' הדבר הזה - הנה אני פותח את קברותיכם וגו', הקיצו ורננו גו', והוא יגאלנו.

משיח מן החיים

הרב נחום שפירא

א. בקובץ "משיח וגאולה" (גליון ב) האריך הרב יואל כהן שליט"א בטוב טעם ע"ד המושג "משיח שבדור" וכו', ואשר משיח הוא "יחידה הכללית", ובנוגע השקו"ט האם יהודי שנמצא כעת בעולם האמת, באם אפשר שיקום לתחי' ויהי משיח (ואיך זה יתאים עם פס"ד הרמב"ם אשר משיח צ"ל א' שחי עכשיו). ומסיק שם, אשר ברור אשר זוהי שיטתו של רבינו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ודבר ודאי הוא אשר כן יהי' בפועל.

ראשית, (בעמוד 16) מביא הרב כהן שליט"א את השיחה הידועה מי"ג שבט תשי"א (שנדפסה בלקו"ש ח"ב ס"ע 517 ואילך) אשר הרבי סיפר ששאלו אצלו: כיצד הוא אומר שבקרוב יהי' "והקיצו ורננו שוכני עופר" והוא בתוכם והרבי יוציאנו מהגלות, והרי תחה"מ תהי' משך זמן לאחרי ביאת המשיח? והמענה ע"ז הוא אשר "תחיית המתים של יחידים היתה ותהי' גם קודם. וכידוע כמה סיפורים בש"ס ומדרשים ומצדיקים שהחיו מתים, וכמארז"ל (ע"ז י, ב) זוטי דאית בכו מחי' מתים".

והרב כהן מסיק שענין זה בהשיחה הנ"ל הוא מושג שונה לגמרי מזה שצדיקים ("משה ואהרן") יקומו מיד. אלא שהרבי זי"ע מחדש שישנם ג' שלבים בתחיית המתים. (א) תחיית המתים ליחידים (שאינן לו שום קשר ושייכות עם תחה"מ דלע"ל - שע"ז מדובר בשיחה הנ"ל), (ב) תחיית המתים לצדיקים שיקומו קודם ביאת המשיח (עפ"י זהר ח"א קמ, א - שע"ז נאמר "משה ואהרן עמהם"), (ג) תחה"מ לכל ישראל.

ועפ"י מתרץ הא דאיתא בלקו"ש חל"ה (ע' 206 הערה 6) אשר "אין דוד המלך בעצמו מלך המשיח ... שהרי תחילת פעולת מלך המשיח תהי' קודם הגאולה ... ובודאי קודם תחה"מ גם דצדיקים הקמים מיד", דהרי - לפי הרב כהן - "יחידים" יקומו עוד קודם ל"הצדיקים", וא' מהיחידים הנ"ל אכן יכול להיות משיח,

באותיות פשוטות: שלב הא' יהי' שיקומו לתחי' "יחידים" ומהם: כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, והרבי זי"ע (שאח"כ יהי' משיח),

ואח"כ בשלב הב' יקומו משה ואהרן עם שאר צדיקים, ושלב הג' כל ישראל.

ב. אבל לכאור' יש להקשות ע"ז, הרי מצינו כמה פעמים בשיחות קודש אשר הרבי אכן מקשר את תחה"מ של צדיקים שקמים מיד, עם כ"ק חותנו הרבי הקודם (לבד מהמובא בקובץ הנ"ל (ע' 36) משיחת ש"פ האזינו תשמ"ו אות כו-כז), דהרי בהוספות ללקו"ש ח"ו (ע' 294) נדפס מכתב כללי-פרטי (עם מ"מ) ששלח הרבי לקראת יו"ד שבט תש"ל יום ההילולא של הרבי הקודם (עשרים שנה להסתלקותו), אשר כל כולו של המכתב הוא אודות הרבי הקודם (ומה שאנו יכולים להתעורר מיום הזכרון שלו) ולבסוף המכתב מסיים הרבי: "ומביאת משיח לתחיית המתים והקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם". ועל התיבות "תחיית המתים" מציין הרבי בהמ"מ: "שכמה זמנים בזה וצדיקים גמורים יקומו כו' (זח"א ק"מ א). וראה תוד"ה אחד פסחים (קיד, ב) דכשיבנה המקדש משה ואהרן יהא עמנו (וראה ג"כ יומא ה, א) וברמב"ם הל' מלכים ספי"א פס"ד דבנין ביהמ"ק קודם לקיבוץ גליות". עכ"ל.

א"כ מצינו להדיא שהרבי כותב ע"ד תחה"מ, שו"הוא (הרבי הקודם) בתוכם" ביחד (כפי שמציין בהמראה מקום) לאותו השלב של "צדיקים גמורים" "משה ואהרן עמהם" !?

(ואין לאמר שההערה הנ"ל על התיבות "תחיית המתים" הוא סתם "הערה בעלמא" ואינו "שייכת" לכ"ק חותנו הרבי הקודם, דהרי: א) כל המכתב, ביחד עם ההערות ומ"מ מדברים ע"ד הרבי הקודם, ומדוע פתאום יכתוב הרבי "הערה בעלמא" שאינו שייכות כלל לבעל ההילולא שלזכרונו נכתבה המכתב?! ב) הרי כותב בפירוש "והוא - הרבי הקודם המדובר בהמכתב - בתוכם" ועל זה מעיר הרבי בההערה "שכמה זמנים בזה וצדיקים גמורים יקומו כו'") !?

ועוד: הלא אף בלי מכתב הנ"ל, הרי עשירות פעמים התבטא הרבי על חותנו הרבי הקודם בכרכת "והקיצו ורננו שוכני עפר - והוא בתוכם", אשר כללות הביטוי הנ"ל קאי על תחה"מ דלע"ל ולא שיהי' שינוי במעשה בראשית, שבאמצע ימי הגלות יקום הרבי הקודם לתחי', עם ההוספה, אשר "והוא - חותנו - בתוכם" !?

א"כ הדרא קושי' לדוכתא, איך זה יתאים עם המובא בלקו"ש (חל"ה) אשר מאלו הצדיקים שקמים מיד, א"א שא' מהם יהי' משיח!?! וגם, א"כ איך יתאים המצב עתה עם פס"ד הרמב"ם הידוע שמשיח צ"ל בגוף חיי עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים?!

ג. וממשיך הרב כהן שליט"א (בעמודים 6-7) ומבאר אשר "ברור שיטתו של רבינו, שגם יהודי שנמצא כעת בעולם האמת, אפשר שיקום לתחי' ויהי' משיח ... ומה שיש מקשים ע"ז דקיי"ל שמשיח מן חייא הוא ... וכהפס"ד של הרמב"ם ... הרי פשוט שגם רבינו ידע מהפס"ד של הרמב"ם, ואעפ"כ אמר עשיריות פעמים ויותר על חותנו שהוא המשיח שבדור ... ומזה ברור שאין שום סתירה מפס"ד הנ"ל דהרמב"ם ...".

ולכאורה זה טעון עוד הסבר, ובהקדם:

בכל התורה כולה מוציאים אנו מדרשים שונים והפכים זמ"ז שהלומדם יכול להסיק משם מסקנות שונות והפוכות ומנהגים שונים ומשונים, א"כ מאין יכולים לדעת איך להתנהג לפועל? לכן בנוגע הלכה למעשה לפועל ממש ישנו רק שולחן ערוך אחד וזהו המכריע איך להתנהג בפועל, בחיי יום יום עפ"י תורה, ולא ע"י המדרשים או פשטים או רמזים שנמצאים בכל התורה כולה. עד כדי כך, אשר באם יבא א' ויתנהג עפ"י איזה מדרש או רמז בתורה, אזי לאו דוקא דרך הוא הפס"ד בשולחן ערוך, ויכול להיות אפילו שעפ"י הרמז ו"הרגש רוחני" שלו יעבור עבירה ר"ל! (אף שמסקנתו מצא בא' מספרי הקודש).

ובנדון דידן:

באם משתמשים ברעיון הנ"ל ש"הרבי ידע כו' ואעפ"כ אמר ... כו", הרי ברעיון זה יכולים גם להשתמש גם לכיוון ההפכי, ולמסקנה הפוכה!

מה מונע מא' לאמר ולהסיק להיפך אשר: הרבי ידע בודאי מזה שיש אפשריות שיהודי יקום לתחי' ויהי' משיח (והראי' שכך אמר עשיריות פעמים על הרבי הקודם), ואעפ"כ אמר עשיריות פעמים ויותר אשר בנוגע לפועל ישנו פס"ד ברור ברמב"ם אשר "יעמוד מלך מבית דוד ... ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחום מלחמת

ה' ... עשה והצליח ובנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל", ורק אז ידעו שהוא הוא משיח, ואין שום פוסק חולק בזה.

ובפרט שהרי הרבי כותב על רמב"ם זה עצמו (לקו"ש ח"ה ע' 149): "והרי פס"ד הלכה למעשה הוא זוקא בספרי הפוסקים ולא במדרשי חז"ל ואפילו לא בסוגיות חמורות בש"ס. ובזדאי ובזדאי שידע הרמב"ם מחז"ל בסנהדרין ובירושלמי ריש ברכות וכו' ותמהני שימצא מי שהוא שיאמר שזוקא הוא המבין מחז"ל בסנה' וכו' - והוא הוא החולק על פס"ד מפורש דהרמב"ם והראב"ד ומרן המחבר וכו'".

היינו כאשר מוצאים אנו על המשקל: שמצד א' יש, מדרשים, רמזים ופשטים ו"הרגשים רוחניים" ומצד השני יש השו"ע ההלכה למעשה, (הפס"ד עפ"י תורה), - אזי מה מכריע את מה? בודאי השו"ע מכריע נגד הרמזים ופשטים במדרשים!

א"כ דורש קצת הסבר, מדוע בחר לומר את מסקנתו שישנם ג' שלבים בתחיה"מ, למסקנא גמורה, ואילו בנוגע הפס"ד ברור בהרמב"ם "גם הרבי ידע מהפס"ד, ואעפ"כ ... !"

(ובעצם ביאור הדברים שהרבי הי' רגיל לומר, אשר כ"ק חותנו אדמו"ר הקודם הוא "משיח שבדורינו" ו"נשיא שבדורינו", ראה מה שביאר בזה הרשד"ב לוי' בגליון א' עמ' 8-6 וגליון ב' עמ' 32-30, או אולי אפשר לומר בזה ביאור נוסף; אבל איך אפשר לומר ע"ז שהרבי ידע מ"ש ברמב"ם ואעפ"כ כו').

ד. הסיבה לשאלה זו (סעיף ג') שהיא כ"כ עיקרית, משום דבגישה כזו טעו, וטועים בזה גם עתה, כמה מעסקני אנ"ש באופן הפרסום של "הגיע זמן גאולתכם".

לדוגמא:

כמה מעסקני אנ"ש מפרסמים בראש כל חוצות את זהותו של משיח, למרות האזהרה מהרבי (עד אפילו ימים ספורות קודם כ"ז אד"ר תשנ"ב) שזה עלול לרחק יהודים מלימוד החסידות, ועד שהם "לוחמים בי בכלל ובפרט".

דהנה, מצד א' של המשקל, ישנה ה"הרגשים רוחניים" עד שמוציאים אנו אפילו בשיחות קודש כו"כ רמזים וביטויים מהרבי כגון: "משיח - מנחם שמו", "משיח שבדור הוא הנשיא שבדור" ועוד. ומצד השני של המשקל מוצאים אנו באותה תקופה, (- שלכן א"א לומר שזה הי' באופן של "תקופה חדשה", וכיו"ב), אזהרות ברורות בכתב ובעל פה איך להתנהג ואיך לא להתנהג בפועל ממש בפרסום "הגיע זמן גאולתכם" ו"לתקן עולם במלכות ש-ד-י" ה"פס"ד להלכה", א"כ מאין יכולים לדעת מה מכריע את מה?

אלא בודאי שיטתו של הרבי היא אשר "השולחן ערוך להלכה למעשה" מכריע על רמזיו! דהרי הרבי בודאי ובודאי יודע ש"משיח-מנחם שמו", ואעפ"כ בנוגע למעשה, באותו תקופה, הזהיר אותנו שזה עלול לרחק יהודים מחסידות וח"ו להתנהג כן!

ואילו אלו עסקני אנ"ש שטעו וטועים גם עתה ומפרסמים את זהותו בכל מקום (ע"י הכרזות ומודעות וכו') הרי הם עושים אותו החשבון הנ"ל, אבל ... בדיוק להיפך! היינו: למרות האזהרות ברורות (קרי ה"שו"ע למעשה") מהרבי על אופן הפרסום של זהותו של משיח, הרי ... אעפ"כ מוצאים אנו רמזים בהשיחות שרמזים אלו וההרגשים שלהם ... מבטלים את האמור בשו"ע והאזהרות של הרבי באופן פרסום של משיח!

- עד שמרוב "התרגשותם" הם אפילו טוענים שע"י מעשיהם, לא רק שזה אינו "מרחק יהודים" - כהביטוי של הרבי אלא שזה ... "מקרב יהודים"! (עיין לדוגמא "בית משיח" מס' 12 עמודים 11-12 בארוכה).

(ולפעמים מרוב "התרגשותם" משנים הם את ... ההלכה! (לדוגמא: בספר שיו"ל ע"י נשי חב"ד בשם Teaching about Moshiach - A Guidbook (בעמוד 72) מביא המחבר (תרגום מאנגלית) "משיח צ"ל ... חי וקיים בשר ודם ... א' מדורנו, (ובודאי לא א' מדורות הקודמים!), הוא לא יכול להיות א' מדור הקודם, אע"פ שישנה אפשריות שמנהיג גדול מהעבר יקום לתחי' ויביא את הגאולה, ואכן ישנם אפילו סמוכין ע"ז מגמרא (סנהדרין צח,ב), אבל זה אינו הסמכיות של פסק ההלכה של הרמב"ם (הל' מלכים יא,ב) ועוד.

לכאורה הוא אמנם מעתיק את "הסמכיות ההלכה" של הרמב"ם באופן חד-משמעי, עד שמסיק שעפ"י הלכה הפסוקה משיח לא יהי' א' שיקום לתחי' וכך יהי' לפועל. אף שיש אפשריות (עפ"י הגמרא וכו') אחרת. אבל, הבעי' היא, אשר ספר הנ"ל נדפס ... קודם ג' תמוז ואז היתה "ההלכה פסוקה" באופן א', אבל לאחר ג' תמוז נשתנה "ההלכה פסוקה" באופן הפוך לגמרי. ואז מדפיסים קטעים מספר האברבנאל, והשדי חמד וכו', ודורשים: אף שיש הלכה ופס"ד ברמב"ם, אבל בודאי ובודאי ידע האברבנאל את הפס"ד בדיוק כמו הרמב"ם, ואעפ"כ אמר מה שאמר, ולכן ... נשתנתה ההלכה - מרוב "התרגשות"!

עוד דוגמא:

במשך ארבעים שנות נשיאותו בעלמא הדין כשכ"ק אדמו"ר זי"ע הזכיר במכתבים ובאגרותיו הק' את חותנו הרבי הקודם היתה זו בתואר של "צוללה"ה נבג"מ זי"ע, ולכן כן צריכים אנו עפ"י תורה וברוח ישראל סבא לכתוב אצל הרבי זי"ע נשיא דורנו. כך הוא נהג בפועל, וכך אנו צריכים לנהוג בפועל. והוא אף שבשנת תש"י-י"א מוצאים אנו 3-4 פעמים שבעת ההתוועדות התבטא בתואר "שליט"א".

א"כ יש לנו מצד א' על המשקל פעמים אחדות שהתבטא בהתוועדות בשם "שליט"א" ומצד שני של המשקל היא הנהגתו הק' בפועל אלפיים ויותר פעמים, מה מכריע את מה? - השו"ע, ההנהגה בפועל ממש איך שרבינו נהג בעצמו.

היינו בודאי ובודאי יודע הרבי שהרבי הקודם "חיי וקיים" באופן של "יתיר מבחייהו" והוא עצמו הזכירו 3-4 בתחלה בתואר "שליט"א" אבל אעפ"כ בנוגע לפועל באופן הלכה פסוקה בפועל ממש כתב עליו התואר "זי"ע" (וראה מ"ש בזה הרשד"ב לוי' בגליון א' עמ' 7-8 ובגליון ב' עמ' 31).

אלו העסקנים שטועים, מסיקים מרעיון זו ... מסקנה הפוכה. והוא: היות ש-3-4 פעמים הרבי אכן התבטא על חותנו לאחר הסתלקותו בתואר "שליט"א", לכן עי"ז נתבטלה לגמרי הנהגתו במשך ארבעים שנה עם עשירות, מאות, ואלפי אלפי פעמים שנהג

בפועל וכתב התואר "זכוללה"ה נבג"מ זי"ע!! ועד כדי כך אשר הם מוחקים לגמרי כל מקום שנמצא תואר זה על רבינו נשיא דורינו!

וטעותם היא כנ"ל, שאת ה"הרגשים רוחניים" שלהם מעדיפים על "הלכה פסוקה"!

עפ"י כל הנ"ל רואים דעם גישה כזו עלולים כמה מעסקני אנ"ש ללמוד "גזירה שווה" על שאר הנהגותם באופן ש"הלכה פסוקה" (שברמב"ם או אזהרת או הנהגת הרבי) נתבטלה כלפי רמזים, ביטויים והרגשים. ולכן טעון עוד קצת הסבר בכל הנ"ל.

ייחוס השבטים בידי מלך המשיח

הרב נחום גרינוואלד

באסטאן - מאס.

א. כותב הרמב"ם בהל' מלכים (פי"ב ה"ג): "בימי מלך המשיח כשתתישב ממלכתו ויתקבצו אליו כל ישראל. יתייחסו כולם על פיו ברוח הקודש שתנוח עליו שנאמר (מלאכי ג,ג): וישב מצרף ומטהר וגו'. ובני לוי מטהר תחילה, ואומר זה מיוחס כהן וזה מיוחס לוי. ודוחה את שאינן מיוחסין לישראל. הרי הוא אומר (עזרא ז, סג): ויאמר התרשתא להם וגו' עד עמוד כהן לאורים ותומים. הנה למדת שברוח הקודש מייחסין המוחזקין ומודיעין המיוחס ואינו מייחס ישראל אלא לשבטיהם שמודיע שזה משבט פלוני וזה משבט פלוני. אבל אינו אומר על שהן בחזקת כשרות זה ממזר וזה עבד שהדין הוא שמשפחה שנטמעה נטמעה?"

הרמב"ם אומר בהלכה זו כמה ענינים. א) שהרוח הקודש שתנוח על המשיח תהי' אחרי כשתתישב ממלכתו וכו'. ב) שההתייחסות תהי', לא בידי נביא (אלי', וכיוצא בו), אלא בידי מלך המשיח עצמו. ג) שתחילה יטהר בני לוי והכהנים. ד) אח"כ משיח מייחס שאר השבטים לשבטיהם. ה) לעולם אינו מגלה מיהו עבד או ממזר, בגלל הדין שמשפחה שנטמעה נטמעה.

ברור מכאן, שהרמב"ם סובר שגם על משיח תשרה רוח הקודש, אך לא בשלב ההתחלה, או מיד כאשר נעמד; אלא בשלב הסופי- "כשתתישב ממלכתו ויתקבצו אליו כל ישראל." ומוכן איפוא, שזה בהתאם המבואר בהלכות תשובה (פ"ט ה"ב): "לפי שבאותן הימים תרבה הדעת והחכמה והאמת ... מפני שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהי יתר משלמה ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו. ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה'. דהיינו, שהרמב"ם בהלכות תשובה מתאר את השלב שמשיח ילמד תורה וחכמה שזה יקרה אחרי ש"כל העם" יתקבצו כבר וממלכתו תהא מיושבת. ואז תנוח עליו הרוח הקודש. וזה פשוט.

אולם, עיין בפירושו של הרב קאפח (במהדורתו החדשה) שטוען שהרמב"ם כאן בהל' מלכים חזר בו ממה שכתב בהל' תשובה, שמשיח יהי נביא גדול מדלא הזכירו כאן. אך במחכ"ת, למרות שנהירין לו שבילי הרמב"ם, טח עיניו מראות שהרמב"ם כותבו בפירוש כאן בהל' מלכים "ברוח הקודש שתנוח עליו". ואע"פ שיש מקום גדול להבדיל בין גדר הנבואה שמבוארת בהל' תשובה, לבין רוח הקודש שמבואר כאן, כפי שאבאר אי"ה במקו"א; בכל זאת, מזה שאין הרמב"ם כותבו, כשמתאר זהותו של משיח בראשיתו, אין שום הוכחה. ועיין בלק"ש ח"ח ע' 276 ואילך).

והנה יעויין ברמב"ם הל' ביאת המקדש (פ"א ה"ז): "לא הי' מכיר הכהן משמרתו ולא בית אבותיו הדין נותן שאסור לשתות יין לעולם. אבל תקנתו זו קלקלתו. והרי הוא מותר לשתות תמיד שאינו יכול לעבוד עד שיקבע בבית אב שלו ומשמרתו". והראב"ד משיג: "כמה דבריו חלושים וקלושים וכי כשיבנה בית המקדש לא יהי' שם מצרף ומטהר ומודיע המשמרות הראיות ושבתם ויומם? ואי זה שהות יהי' לקביעתם?"

ברם על פי מה שהדגשתי לעיל בדברי הרמב"ם, שהרוח הקודש, וממילא התהליך של מצרף ומטהר, תחול רק בשלב מאוחר, אחרי בנין המקדש כשתתישב ממלכתו (כי הלא שיטת רבינו היא שקודם יהי' בנין המקדש ואח"כ "ומקבץ נדחי ישראל". ראה פי"א ה"א וה"ג. והדברי ידועים, נמצא ששיטת הרמב"ם ברורה ופשוטה. שמיד

כשיבנה המדש עדיין לא יידעו מיהו כהן ומיהו לוי וכן לא יידעו המשמרות וכיו"ב.

(עיינן שם בכ"מ שאכן מתרין כך ברמב"ם מפני השגת הראב"ד, אך אינו מביא שהרמב"ם לשיטתו הולך).

מאידך, אף הראב"ד לשיטתו כאן בהל' מלכים (פי"א ה"ג). שהרי הוא חולק על הרמב"ם הסובר: "אל יעלה דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים; אלא משיגו: "והלא בן כוזיבא היה אומר אנא הוא מלכא משיחא ושלחו חכמים לבודקו אי מורח ודאין". כלומר שהראב"ד סבור שמיד כשיעמוד משיח הוא חייב להיות "מורח ודאין", שהוא השראת רוח הקודש ורוח הנבואה. ולכן הרגו בן כוזיבא, מכיון שלא ה' לו רוח הקודש כשבחנו אותו בעת הכרזתו, שהוא משיח.

לפי"ז הראב"ד אזיל לשיטתו שמכיון שמשיח יהי' נביא מיד בעת שייעמד הרי גם התייחסות תתחיל מיד עוד טרם בנין המקדש וקיבוץ נדחי ישראל, לכן משיג על הרמב"ם בהל' ביאת המקדש: "וכי לא יהי' שם מצרף ומטהר?" כי כאמור לדעתו הנבואה תנוח עליו מיד הרבה לפני בנין בית המקדש כמשנ"ת.

ב. אמנם, ברור יוצא בין מהרמב"ם ובין מהראב"ד, שהתייחסות לשבטיהם תיעשה בידי מלך המשיח והוא מהפסוק (מלאכי ג, ג) "וישב מצרף ומטהר" שקאי על מלך המשיח.

אך בנוסף לכך נראה שיצטרפו לכך גם האורים ותומים. שהרי נאמר (עזרא ז סד): "אלו בקשו כתבם המתחשים ולא נמצא ויגאלו מן הכהונה". ובפסוק סה: "ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד הכהן לאורים ותומים". ובמס' סוטה (מ"ח ב) למדין מפסוקים אלו שבבית שני לא הי' אורים ותומים. (ועיינן גם קידושין סט ברש"י ד"ה ... ובכתובות כב ד"ה ...) וכן הוא ברמב"ם הל' ביהב"ח (פ"ד ה"א): "ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין ברוח הקודש ולא היו נשאלין בהן שנאמר עד עמוד כהן לאורים ותומים" (וראה גם בסוף הל' כלי המקדש מש"כ בזה), ומכאן שכדי לייחס את השבטים זקוקים לאורים ותומים דוקא.

ונראה מכאן שיש דין מיוחד שהיחוס בני ישראל לשבטיהם מתבצע דוקא באמצעות האורים ותומים ביחד עם המלך, ולא בידי נביאים. כי הלא בזמן ההוא כבר תחזור הנבואה לישראל כמבואר במקראות כגון, ואשפוך רוחי על כל בשר וכדומה; ואם כן מדוע זקוקים דוקא לאורים ותומים ומלך המשיח? אך עם מה שאמרנו מובן, שזה דין מיוחד.

יתירה מזו, לכאורה מתעוררת כאן שאלה עצומה: הלא בזמן נחמיה עדיין היו מהנביאים האחרונים- חגי מלאכי זכריה, קיימים. ראה מגילה (ט"ו א): "אמר רבי יהושע בן קרחה מלאכי זה עזרא" ובסדר עולם פ"ל (מהד' רוטנר ע' ע): "ועמד מלך גבור גו' וכעמדו תשבר וגו'. הוא אלכסנדר מוקדון שמלך י"ב שנה. עד כאן היו הנביאים מתנבאים ברוח הקודש מכאן ואילך הט אזניך ושמע דברי חכמים" וביומא (סט א) שאלכסנדר מוקדון נפגש עם שמעון הצדיק עיי"ש ולפי"ז נמשכה הנבואה עד לימיו (אולם צ"ע כיצד לתווכו עם המפורש בכמה מקומות שמלאכי הי' אחרון הנביאים. וכי חי היה עד לדור של שמעון הצדיק? והדברים צריכים לברור גדול). לפי"ז נשאלת איפוא השאלה, מדוע לא השתמשו בימי נחמיה, בנביאים כדי לברר ייחוסם של הכהנים? ולמה אמר להם התרשתא: אשר לא יאכלו מקודש הקדשים עד עמוד כהן לאורים ותומים?

לפיכך יש אכן להוכיח את מה שקבענו לעיל, שבכדי לייחס השבטים צריכים דוקא לאורים ותומים ואי אפשר להשתמש בנביאים.

אך מה היסוד של הדין? מדוע אכן אין משתמשים עם נביאים לצורך ברור דבר זה. הלא בזבחים (ס"ב א) שנינו: "שלשה נביאים עלו עמהן מן הגולה אחד שהעיד להם על המזבח ואחד שהעיד להם על מקום המזבח ... " (ורבינו מביאו הל' ביהב"ח פ"ב ה"ד) הרי שהשתמשו בנביאים לברר דברים עיקריים ולמה שלא ישתמשו בנביאים עבור זיהוי הייחוס?

נראה לי איפוא להניח שיש הבדל יסודי בין תפקיד הנביא לבין זה של המלך והאורים ותומים. ומהבדל זה נובע גם הסיבה שלא משתמשים בנביאים לצורך ייחוס השבטים.

וההסבר יש לומר. מהרבה מקומות יש להוכיח שהנביא מייצג את כלל ישראל ואלמלא שהוא מייצג ומאוחד עם כלל העם לא הי' מנבא.

(א) ביחס למשה ידוע המבואר בהרבה מקומות שהל"ח שנים אחרי חטא המרגלים "לא נתייחד הדיבור עם משה.. כי בשבילכם [ישראל] הוא נדבר עמי" (ראה רש"י עה"ת ויקרא א ד"ה לאמר; ודברים ב ד"ה וידבר ה' אלי, והוא ממכילתא בהתחלה; ובתורת כהנים בראשיתה. וכן בתענית ל ב; בבא בתרא קכא ב, וברשב"ם שם; ובירושלמי תענית פג ה"ד ויש להאריך בשינוי הלשון ואכ"מ) הרי שנבואת משה בגלל האומה באה לו.

(ב) ביחס לשאר הנביאים. עיין במכילתא שם: "אמר רבי שמעון בן עזאי ... לא עם משה בלבד היה מדבר בזכות ישראל אלא עם הנביאים כולם לא דיבר אלא בזכות ישראל וכו'" (ועיין בירו' תענית שם לגבי אליהו עיי"ש). יתר על כן, בתו"כ, שם שונה (פא, יג): "אליעזר בן אחווי אומר, יכול הי' מדבר עמו לצורך עצמו. תלמוד לומר לאמר - לאמר לישראל בשביל ישראל היה מדבר עמו, ולא מדבר עמו לצורך עצמו". הרי שאין שום נבואה מנותקת מצורכי עם ישראל (אך לכל הראשונים היתה גירסא הפוכה בתו"כ. עיין בראב"ד ובר"ש משאנץ ובר"ה על הפיסקא, וכן משמע לכאורה מהרמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ז)

(ג) בכמה הלכות הנוגעות לכלל ישראל מצינו שנחוץ ההצטרפות של נביא. בכיבוש הארץ - ראה רמב"ם הל' תרומות (פ"א ה"ב): "ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל". והנה בשלמא מלך נבחר בידי העם אך הנביא מה שייכותו לעם הלא ברוח קודשו הוא פועל? - אלא מכאן שגם הנביא מייצג כלל בעם, כמו המלך; בקידוש העיר, (ירושלים שלא נחלקו לשבטים) והעזרות נאמרה ההלכה. הל' ביהב"ח (פ"ו הי"א): "אין מוסיפין על העיר או על העזרות אלא על פי המלך וע"פ נביא ... " הרי מכאן שנביא שייך לכלל ישראל. מינוי מלך גם זקוק לנביא כפי שנפסקה הל' מלכים (פ"א ה"ב): "אין מעמידין מלך בתחילה אלא על פי ב"ד ... ועל פי נביא". הרי נמצינו למדים מהלכות אלו היסוד שאמרנו, שהנביא מבטא את הסכמת כלל ישראל.

ואין הוא איש יחידי ובודד המכוון ברוח הקודש; אלא כל נבואותו נובעת מהיותו מייצג את כלל ישראל.

ד) עיין בהסוגיא הידועה (סוטה מח, ב. והמקבילות): "פעם אחת היו מסובין בעליית בית גוריא ביריחו נתנה עליהן בת קול מן השמים ואמרה יש בכם אדם אחד שראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו ראוי לכך". והסיפור תמוה מאד. ממה נפשך: אם הוא ראוי לכך מדוע שלא תשרה עליו נבואה; ואם לאו- מדוע תולים העדרה בהדור? אך עם המבואר מוכן היטב, שאכן הנבואה מבוססת כל כולה על מצב הדור והעם וכאשר הדור ירוד והעם אינו מוכן בלתי אפשרי השראת הנבואה.

ג. כשם שנביא מייצג את העם; כך בוודאי המלך, והדבר אינו צריך לפנים, מייצג את העם. אך מכל מקום נראה לומר, שישנו הברדל יסודי ביניהם. המלך נבחר לפי שייכותו להשבט. כך נבחר שאול לפי שייכותו להשבט ובמיוחד דוד, שכל הנבואות מדברות על שבט יהודה כשבט המלוכה, נבחר בתור צאצא לשבט יהודה.

יתר על כן, הרי המלכות יתכן שתהי' רק עבור שבט אחד כשם שמצינו במקראות (ש"ב ב יי-י"א "בן ארבעים שנה איש בושט בן שאול במלכו על ישראל ושתים שנה מלך אך בית יהודה היו אחרי דוד. ויהי מספר הימים אשר היה דוד מלך בחברון על בית יהודה שבע שנים וששה חדשים". הרי שהכתוב מכנהו מלך למרות שאיש בושט עדיין קיים. כמו כן עיין בגמרא (מגילה י"ד ב): "אמר לה [דוד לאביגיל -אשת נבל] מורד במלכות הוא [נבל]. וזה הלא הי' במן ששאול עדיין ובכל זאת סבר דוד שלנבל דין מורד במלכות). ואע"פ שאביגיל השיבה "עדיין שאול קיים ולא יצא טבעך בעולם"; מכל מקום דוד מאי קסבר?)

עוד זאת, הלא ברוב תקופת בית ראשון הי' למעשה שתי מלכיות ישראל זו ליד זו מפולגות לפי שבטים כמפורש בכל המקרא כולו. בנוסף לכך, גם בסוף ימי בית שני הי' נשיא לבני ארץ ישראל וראש הגולה לבני בבל כמבואר בכ"מ (ועיין בס' 'הלכתא למשיחא' להגאון הרב י"א העליר שליט"א ע' 25 בענין זה). מכאן שבדין מלך נאמרה גם ההלכה שיייתכן מלך בשביל שבט אחד בלבד, וכיוצא בזה.

לעומת זאת, הנביא מכיון שלא נבחר לפי ששייכותו לשבט ומוצאו אינו מהווה שום צד בהתנבאותו. עד, כפי שרואים שבמדרשים (ראה ב"ר פע"א ופצ"ט ובהרבה מקבילות) ישנן מחלוקות גדולה מאיזה שבט אליהו הוא- יש אומרים כהן הי' ויש אומרים מגד, ויש אומרים מבנימין, לפיכך לא יכול לעמוד נביא רק עבור שבט אחד. והסיבה כי הנביא שייך לכלל ישראל ממש ואינו מיועד או קשור לשבט מיוחד או לקבוצה מסויימת בלבד.

ד. ונראה להסביר הדברים ביתר שאת. גם כשהמלך מולך על כל העם ממש, כאשר ה' בראשית ממלכת שאול ובימי דוד ושלמה. הרי מזה עצמו שהמלך הוא דוקא של שבט מסוים יש להסיק שהמולך שולט על "איחוד השבטים" בלבד. כלומר, על ארץ המאוחדת ומורכבת מי"ב שבטים; ולא שהשבטים מאבדים את ייחודם ומהותם; אלא מדובר בעצם בי"ב אומות כביכול (וכמבואר בהלכה שכלא שבטא לא אמרינן מכיון שכל שבט לבד אומה שלימה היא ואכמ"ל) שהתלכדו תחת שלטון המרכזי (ומעין, שלהבדיל אנו מוצאים דומה לזה אצל אומה"ע, כמו ארה"ב למשל, שמדינות הרבה התאחדו בברית אחת) על מנת שנשיא אחד יהי' לכולם

מאידך. אצל הנביא - שייכתו לכלל ישראל אינו בדרגה הקשורה לשבטים; אלא ברמה ששם אין פילוגים בין שבט לשבט כי אם ייצוג של כל עם ישראל ממש. לפי"ז אפשר להבין כמה סיפורי מקראות. עיין מלכים (א יח לא) "ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב אשר הי' דבר ה' אליו לאמר ישראל יהי' שמך" ותמוה, למה אליהו הי' אוסף י"ב אבנים כנגד כל השבטים; הרי הר הכרמל הי' בתחום של מלכות ישראל, והם הי' עיקר עובדי הבעל, ואותם ניסה לשכנע; ומדוע הי' זקוק לכל שבטי י-ה? תמיהה אחרת, אליהו פותח שהאבנים הן נגד "שבטי בני יעקב", ומסיים אשר דבר ה' הי' ש"ישראל" יהי' שמך: פתח ביעקב, וסיים בישראל? יתירה מזו, למה מזכיר בכלל הענין שהשם החליף שמו לישראל? אך עם האמור יובן, בכדי שהנביא יוכל לפעול אפילו למען חלק של העם הוא חייב לאחד לפני כן את כל העם, ולא רק כפי שהם שבטי בני יעקב, אלא כפי שהם מיוחדים בדרגת ישראל ששם אין שום הבדלים בין שבט לשבט. לכן התחיל קודם לאסוף השבטים ואח"כ הזכיר שהם בעצם בני ישראל.

ה. כמו שביארתי ביחס למלך שסמכותו היא מן השבטים ולא להעם כמו שהוא. כך י"ל שקדושת אורים ותומים בקדושת שבטים בלבד התקדשה. מכיון שהאו"ת הוא לבושו של הכהן, שכמו המלכות אף הכהונה שייכת לשבט מסויים בלבד, לכן מובן שאף קדושתו מבוססת על מציאות של הבדלי השבטים. ואמנם הרי זהו כל האו"ת, שיש עליהם כל השמות של שבטי י-ה ודוקא באמצעותם שואלים ומקבלים התשובות. ולפי מה שביארתי הדברים מאירים כספירים: כי זה כל ענינו לבטאות ענייני העם בתור שבטים.

מעתה יבואר היטב את ששאלנו בתחילת דברינו: למה לא משתמשים בנבואה - כדי לברר את ייחוס השבטים? אך על פי מה שנתבאר מובן מאד. כי לברר ולפצל את העם לפי שבטים, אינו שייך כלל ועיקר לנביאים; ענינם הוא רק באחדות העם ולא בחילוקם לפי שבטים. דבר זה שייך להמלך ולאורים ותומים בלבד כי כוחם וקדושתם מהשבטים נובעת.

והנה בסוף מסכת עדיות אומרת המשנה: "... הלכה למשה מסיני שאין אליהו בא לטמא ולטהר ... אלא לרחק המקורבין בזרוע ולקרב את המרוחקין בזרוע ... וחכמים אומרים לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם שנ' הנה אנוכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים. ולכאורה צ"ע כי משמע כאן שישתמשו עם הנביא למען התייחסות, והלא נתבאר שאין זה עניינו? אולם נראה כדבר הפשוט שהפסולים המדוברים כאן הם פסולי ממזרות ועבדות, שזה הלכה כמו שאר הלכות התורה שלפעמים משתמשים עם נביא לברר מציאות מסויימת כשם שנביאים גילו מקום המזבח ועוד; אך לייחס לשבטים- דבר מוסכם לכו"ע שאין זה שייך לנביא (ומובן ששיטת החכמים שאין הוא בא אלא לעשות שלום היא מצד הדין שמשפחה שנטמעה נטמעה כפשוט).

לפי זה יתבאר יפה לשון הגמרא התמוהה. בסוטה שם (מח עב) אומרת הגמ': "משחרב ביהמ"ק ראשון ... פסקו אורים ותומים ... ואם לחשך אדם לומר ויאמר לו התרשתא להם אשר לא יאכלו מקודש הקדשים עד עמוד הכהן לאורים ותומים אמור לו כאדם שאומר לחבירו: עד שיחיו המתים ויבוא משיח בן דוד" ולכאורה פלא הוא, בכל הש"ס הלשון הרווחת היא "עד שיבוא אליהו" ומדוע

איפוא, נוקטת הגמרא ביטוי אחר? (נראה שהטעם שכתוב "עד שיחיו המתים" - כי שלימות הייחוס ייתכן רק כשיחיו כל המתים) אולם לפי הנתבאר יובן כי בכל הש"ס בדיני ממונות וכיוצא בזה מתאים מאד לחכות לנביא שיברר פרטי המקרה; אך לא כן לגבי ייחוס שאין הדבר תלוי בנביא, אלא במשיח בן דוד.

עד מתי

עד מתי

עד מתי